ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

45-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 193 (11791)
1968 оной августын 17, суббото

сэн 2 мүнгэн

РСФСР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

БУРЯАДАЙ АССР-эй КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДТА ХОНИ ҮСХЭБЭРИЛХЭДЭНЬ ТУҺА ХҮРГЭХЭ ТУХАЙ

...ядай АССР-эй колхоз болон совхозуудта нооһо, хонималха ехээр абаха, саашадаа гүрэндэ ехээр ху...даг болохо арга олгохо зорилгоор РСФСР-эй Министр...эй Совет тусхай тогтоол абаа.

1. Буряадай АССР-эй колхоз, совхозуудые саашадаа хони ...ор үсхэбэрилдэг шэглэлтэй болгохо, 1975 он хүрэтэр 7 ...ан тонно нооһо, 30 мянган тонно хүрэтэр хониной мяха ...г болохо гэһэн Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ...РСФСР-эй Хүдөө ажахын министерствын дурадхалые ...ха.

...ни ажалаа хүгжөөхынгөө хажуугаар мяханай үүлтэрэй ...үүдые үсхэбэрилхэ хэмжээнүүдые бэелүүлхэ, мүн һү ...үндэгэ ехээр үйлэдбэрилдэг болоод, гүрэндэ худалдаха ...дүүргэхынгээ хажуугаар автономито республикынгаа ...ной эрилтые эдэ продуктнуудаар хангаха шухала гэжэ ...ай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ дурадхагдаба.

...Буряадай АССР-эй колхоз болон совхозуудай нооһо, мя...эбэрилдэг шэглэлтэй болохо байһые хараадаа абажа, ...эй ЦК-гай РСФСР-тэхи Бюрогой болон РСФСР-эй Ми...нүүдэй Соведэй 1965 оной майн 20-ной № 643 тогтоо...(4 ба 5-дахи хабсаралтыень) зарим талаарнь хубилгажа. ...ондо автономито республикын гүрэндэ таряа худалдаха ...е 80 мянган тонно хэмжээтэйгээр, 1970 ондо—70 ...н тонно хэмжээтэйгээр тогтоохо. Зүгөөр РСФСР-эй бү...гүрэндэ таряа худалдаха түсэб хубилгагдахагүй. ...эй Госплан 1971—1975 онуудта РСФСР-эй арадай ...хүгжөөхэ табан жэлэй түсэбэй проект зохёоходоо ...эй Хүдөө ажахын министерствэтэй. Буряадай ...эй Министрнүүдэй Соведтэй хамтаржа, автономито рес...ын колхоз, совхозуудай нооһо, хониной болон үхэрэй ...үйлэдбэрилхэ шэглэлтэй саашадаа болохыень хараадаа ..., гүрэндэ таряа худалдаха түсэбыень тодорхойлхо бо...

...РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1966 оной августын ...й № 675 тогтоолые зарим талаарнь хубилгажа, 1969 болон 1970 онуудта Буряадай АССР-эй колхоз, совхозуудта 3 мянган гектар газар уһалха, 6,3 мянган гектар дээрэ ажахы хоорондын уһалууриин системэнүүдые шэнэдхэн заһабарилха, 5,7 мянган гектар намаг газар хатааха, 95 мянган гектар уһагүй хуурай бэлшээриие уһалууритай болгохо, намагһаа хатаагдаха, хэрэггүй 35 мянган гектар дээрэ культуртехническэ хүдэлмэри ябуулха (сабшалан бэлшээри үндэһоернь һайжаруулха хүдэлмэри оруулалсан).

Ниитын малые тэжээлээр саашадаа хүсэд хангадаг болохо зорилгоор Министерствын болон автономито республикын табан жэлэй түсэбэй проект зохёоходоо, мүн 1971—1975 онуудта РСФСР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ табан жэлэй түсэбэй проект зохёоходоо, Буряадай АССР-тэ культур-техническэ хүдэлмэри 100 мянган гектар дээрэ хэхэ, колхоз, совхозуудай хүсөөр 230 мянган гектар сабшалан болон бэлшээриин газарай хүрьһэ һайжаруулха, болбосон түхэлтэй болгохо, 6 мянган гектарта уһалууриин системэнүүдые бүтээхэ, 20 мянган гектар намаг хатааха, 20 мянган гектарта хабаатай уһалууриин һубаг ханаабуудые шэнэдхэн заһабарилха, 120 мянган гектар бэлшээриие уһалууритай болгохо гэжэ РСФСР-эй Хүдөө ажахын министерствэдэ, РСФСР-эй Мелиорациин болон уһанай ажахын министерствэдэ, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ дурадхагдаа.

4. Буряадай АССР-тэ байдаг өөһэдынгөө мэдэлэй проектнэ эмхи зургаануудые шадабаритай бэрхэ мэргэжэлтэдээр хангахые РСФСР-эй Хүдөө ажахын министерство, РСФСР-эй Мелиорациин болон уһанай ажахын министерство уялгалагдаа.

5. «Бурводстрой» трестын барилгын эмхи зургаануудые, машинно-мелиоративна станцинуудые болон оньһожоруулагдамал отрядуудые кадрнуудаар. техникээр хангаха тушаа хэмжээ абаха эрилтэ РСФСР-эй Мелиорациин болон манай ажахын министерствэдэ РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Бүхэроссин «Россельхозтехникэ» нэгэдэлдэ табигдаа.

РСФСР-эй Мелиорациин болон уһанай ажахын министерствэдэ 1968, 1969 онуудта Буряадай АССР-тэ уһанай ажахын барилга хэхэ оньһожоруулагдамал нүүдэл гурбан колонно эмхидхэхэ болоо.

6. РСФСР-эй Хүдөө ажахын министерство иигэжэ уялгалагдаа:

1969, 1970 онуудта Буряадай АССР-эй совхозуудта 60 мянган дүрбэлжэн метр хэмжээтэй гэр байра хонишодто барихыень, 1500 һууритай, һургуулида ороогүй үхибүүдэй байха байра, мүн түсэбөөр хараалагдаһан хонидой байха байра түхеэрхэ хэрэгтэ 21,5 миллион түхэриг һомолхо:

Буряадай АССР-эй колхоз болон совхозуудта хонидой үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэриие гуримтай һайн болгохо;

1969, 1970 онуудай туршада Буряадай АССР-эй хони үсхэбэрилдэг хоёр совхозые үүлтэртэ хони үсхэбэрилхэ совхоз болгон хубилгахые Министерствэдэ даалгагдаа: нэгэ жэлэй болон олон жэлэй ногоо шэлэн ургуулха, үрэһэ хүрэнгэтэй болохо талаар Буряадай гүрэнэй хүдөө ажахын туршалгын станцида тусхай хүдэлмэри ябуулха:

1969, 1970 онуудта Буряадай АССР-эй колхоз, совхозуудта севооборотуудай полинууд дээрэ бобово болон залаата олон жэлэй ногоонуудай үрэһэ абаха участогуудтай болохын тула хүсэд хүрэхээр үрэһэ үгэхэ.

7. Министерствын 1971—1975 онуудай табан жэлэй түсэбэй проект зохёоходоо Буряадай АССР-тэ комбикормо хэхэ промышленностиин предприятинуудые олошоруулхаар хараалхые РСФСР-эй Хилээмэнэй болон комбикормово промышленностиин министерствые уялгалаа. Тиигэжэ республикын колхоз, совхозуудта үйлэдбэрилэн абтадаг ороохото ургамалнуудые буйлуулжа, автономито республикын ниитын малые комбикормоор хангаха ушартай.

8. РСФСР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ табан жэлэй түсэбэй проект зохёоходоо 1971—1975 онуудта РСФСР-эй бусад районуудһаа Буряадай АССР-эй колхоз, совхозуудта 1250 айл бүлэ нүүлгэхые хараалха гэжэ РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи хүдэлмэриин хүсэ ашаглаха Гүрэнэй комитедтэ даалгагдаа.

МАЛАЙ ТЭЖЭЭЛ БА ЭКОНОМИКО

Л. ВЛАСОВ,
Буряадай АССР-эй Хүдөө ажахын министр

Үбһэ тэжээл элбэгээр бэлэдхэ...абабал, хамтын малай тоо тол... түргөөр олошорхо, ашаг шэ...нь дээшэлхэ ёһотой. Үнгэрөөшэ ...эй үбэлжэлгэ юу харуулааб гэ...э, республикымнай зарим ажа...ууд тэжээл багаар бэлэдхэжэ, ... ажалай продуктнуудай аб...ын хэмжээе доошолуулһан, ...ынгэ малые үхэл гарзада ...һан байгаа. Үбэлжэлгэ муу...ар эмхидхэһэн дээрэһээ олохон ...оз, совхозууд һү, мяха, ноо...агаар абаа. Хүсэ, зөөри ехээр ...жа, продукциин өөрынь ...е дээшэлүүлээ.

...Кашээлхэдэ, энэ оной зур...ан һарын турша соо республи...н совхозуудта центнер һүнэй ...ынь үнэ нёдондонойхиһоо 12,8 ...центээр хүндэрһэн, үхэрэй мя...ай центнерэй үнэ 36,3 процен... дээшэлһэн байна. Энээнһээ ...южо республикымнай совхо...уд үнгэрһэн зургаан һарын тур...а нэгэ миллион хахад түхэри... хохидолдо ороо. Ниитын мал... үбһэ тэжээл элбэгээр бэлэдхэхэ ...шэ ажахынуудай хүтэлбэри...шэдэй, мэргэжэлтэдэй анхар...ар шухала хэрэг болоно.

Мүнөө республика дотор тэ...эл бэлэдхэхэ хүдэлмэри түлэг ...даа. Августын 12-ой байда...ар 206,2 мянган гектар саб...алан хуряагдаа гэхэ гү, али ...сэбэй 64 процент дүүргэгдээ. ... сабшалан дээрэһээ 166.2 ...нган тонно үбһэн бэлэдхэгдэжэ, ...ахынууд түсэбөө 57 процент ...ргээд байна. Нёдондонойхиһоо ...1 мянган тонноор ехэ болоно. ...нөө жэлдэ бэлэдхэгдэһэн үб...эй ехэнхинь һайн шанартай ...жэ тоологдоо. Республика до...р үүсхэл гаргаһан Сэлэнгын ...магай Тельманай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд тэжээл һайнаар бэлэдхэжэ байна. Мүн Бэшүүрэй, Баргажанай, Улаан-Үдын, Мухар-Шэбэрэй болон бусад аймагуудта ажалынь яһала эмхитэй.

Бэшүүрэй аймагай колхоз, совхозууд наратай үдэрые һамбаашалан, нёдондоной энэ үеынхиһөө 7.8 мянган тонноор үлүү ехэ үбһэ бэлэдхээ. Мүн эндэхи «Победа», «Дружба», «Рассвет» колхозууд, Бэшүүрэй совхоз нёдондонойхиһоо 1.5 дахин ехэ үбһэ сабшажа абанхай. Мухар-Шэбэрэй аймагай «Заганский», Улаан-Үдын аймагай «Маяк», Хяагтын аймагай «Родина» ба бусад колхозууд һайн шанартай үбһэ бэлэдхээ.

Һүүлэй үедэ сэлмэг наратай байбашье һаань, республикын зарим аймагуудта (илангаяа Сэлэнгын, Хэжэнгын, Хориин, Захааминай) ажалынь үшөөл муугаар ябуулагдажа байһаар. Эндэхи бүхы сабшалангай хахадшье хубинь хуряагдажа абтаадүй. Мүнөө үедэ, таряа хуряалгын эхилээд байхада, үбһэ хуряалгые түргэдхэхэ онсо хэмжээ абахаар болоо. Августын 12-ой байдалаар колхоз, совхозуудта оройдоол 176,2 мянган тонно силос дарагдаад байба. Энэ хүдэлмэри илангаяа Баргажанай, Захааминай, Прибайкалиин, Хориин, Мухар-Шэбэрэй аймагуудта мууса эмхидхэгдэнэ. Олонхи ушарта шэмэтэ тэжээл шанар муутайгаар дарагдажа байна. Ямар шалтагаанһаа тиимэ ушар гаранаб гэхэдэ, дарагдажа байһан силос һайнаар нягтаруулагданагүй. Газар дээрэ дарагдаһан силосэй шанар түргөөр муудажа, үжэжэ гутажа байнхай. Манай республикын олохон ажахынуудай байдалһаа харахада. газар дээрэ дарагдаһан силос түргөөр гутахаһаа гадна, хоролто ехэтэй байна. Тиимэһээ ажахынууд цементээр шабагдан бэлдэгдэһэн траншейнүүд соо силос дараха ёһотой. Нёдондоной дүршэлһөө харахада, силос дараха технологи муугаар сахигдажа, лабороторидо шалгагдаһан 254,1 мянган тонно силосэй 23,6 процентнь шанар муутай болоһон байгаа.

Ниитын малай тэжээлые шанартайгаар бэлэдхэжэ абаха зорилго тусхайлан табигдана. Юуб гэхэдэ, республикымнай олохон колхоз, совхозуудай бэлэдхэһэн тэжээл белок, протеин ба минеральна бусад бодосуудаар багэ байна. Тиимэ тэжээл һэбхи хор байдаг. Тусхайлбал, үнгэрһэн зургаан һарын турша соо республикын совхозуудта һаагдаһан һүнэй центнер бүхэндэ нёдондонойхиһоо һураггүй ехэ тэжээл гаргашалагдаа. Зэдын аймагай совхозууд һүнэй центнер бүхэндэ 2,3 тэжээлэй единицэ гаргашалжа, өөрынь үнэ сэнгые центнэрэй 23 түхэриг 48 мүнгэн болгопон. Тиин худалдагдаһан центнер һүнэй центнер бүриин 7 түхэриг 68 мүнгэнэй гарзада ороо. Мүн энээнтэй хамта, эбэртэ бодо мал таргалуулха хэрэгтэ үлүүсэ ехэ тэжээл гаргашалагдана.

Малай тэжээлые шанартай болгохо үшөө ямар арга байнаб гэхэдэ, үбһэ хатаалгада вентиляци хэрэглэгдэхэ ёһотой. Тиихэдэ ургамалай набшаһанууд, протеин хатажа үгы болодоггүй юм. Мүнөө үедэ республикымнай бүхы аймагуудта вентиляци хэрэглэгдэжэ, үбһэ, бобово ургамалнуудые һайнаар хатаана. Гэбэшье колхоз, совхозуудта витамин ехэтэй үбһэнэй гурил багаар бэлэдхэгдэнэ. Һүүлэй мэдээгээр, республика дотор хамтадаа 450 тонно гэхэ гү, али гансахан Кабанскын совхозуудта 290 тонно тиимэ гурил бэлэдхэгдэжэ абтаһан байха юм. Үбһэнэй гурилай шэмэ һайнтай байһаниие олонхи мэргэжэлтэд үшөө мэдэнэгүй гээшэ ха. Таряа талханай зүйлһөө 1,5 дахин ехэ протеинтэй, 3 дахин ехэ витаминтай байдаг. Нэгэ килограмм үбһэнэй гурил 0,8—0,85 тэжээлэй единицэтэй тэн. Тэрээндэ 160—200 грамм протеин, 250—300 миллиграмм каротин бии байдаг. Тиимэһээ үбһэнэй гурилые ажахы бүхэн ехээр бэлэдхэжэ абаха аргатай. Энээниие манай республикын ямаршье аймагуудта элбэгээр бэлэдхэхэ болоно. Август, сентябрь һаранууддташье олон жэлэй ногоо хэрэглэжэ, мүн овощой набша, куузикугай набшаһа хэрэглэжэ малда гурил бэлэдхэхэдэ болохо байна.

Малай тэжээлые шанаржуулха, малда талха таряанай зүйл үлүүсэ гаргашалгые хорообхын тула холимог силос даража абаха арга хаа хаанагүй бии. Республикын колхоз, совхозууд энээндэ анхаралаа хандуулха зэргэтэй. Холимог силос даража абахын тула кукурузын ногоон набшаһа, тэжээлэй корнеплодууд, куузику, таряа талханай зүйл болон огородой ургамалнуудые хэрэглэхэдэ болохо.

Зорилго юуб гэхэдэ, мүнөө республикын колхоз, совхозууд ниитын малда шанараар һайн тэжээл бэлэдхэхэ, технологи наринаар сахиха, тэжээл бэлэдхэлгые саг болзор соонь, һайнаар үнгэргэхэ шухала. Шанартай һайн тэжээл бэлэдхэжэ абаха хэрэгтэ республикын Хүдөө ажахын министерствын гаргаһан тусхай тогтоол ехэхэн удха шанартай. 1968 оной тэжээл бэлэдхэлгэдэ хабаадаһан совхозуудай ажалшадые, колхозниугуудые материальна урмашуулха хэмжээнүүд тэрээгээр хараалагдаа. Энэмнай үбһэ хуряаха, силос дараха түсэбөө богони болзор соо дүүргэхэ хэрэгтэнь республикын колхоз, совхозуудта эшэ туһатай байханьдамжаггүй.

Ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд, үйлэдбэриин управленинүүд энэ тогтоолые улад зондо ойлгуулха зэргэтэй. Тиигэбэл, үбһэ хуряалга һайнаар эмхидхэхэ, тэжээл элбэгээр бэлэдхэхэ, мал ажалай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ болонобди. Бардам хүрэхэ тэжээл бэлэдхэжэ абабал, ажахынууд мал ажалаа олзотойгор эрхилхэ, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, малайнгаа тоо толгойе түргэнөөр олошоруулха арга олохо байна.

ОЙН ЕХЭ БАЯРТА БЭЛДЭНЭ

УЛЬЯНОВСК. Ульяновска областиин 620 хото, тосхондо В. И. Ленинэй зохёолнуудай уншалга эмхидхэгдээ. Ленинэй зохёолнуудые уншаха арадай түб лектори энэ нээгдэнхэй. «Ленин ба залуушуул», «Ленин, социалис общественэ эрдэм ухаанай ззабаряар хүтэлбэрилхэ асуудалнууд» гэһэн конференцинүүд Ульяновскда үнгэргэгдөө. Байгша оной долоон һарын туршада областиин городууд, хүдөө нютагуудта В. И. Ленин тухай, тэрэнэй суртал һургаалай болото дээрээ бэелүүлэгдэжэ байһые харуулһан фильмүүд 7000 гаран дахин табигдаа.

«Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо бэлдэхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоол областиин зоной дунда ажалай, зохёол бүтээлэй эдэбхи шэнэ хүсэтэйгөөр бадаруулба.

Таряашад КПСС-эй ЦК-гай тогтоолой дүүргэлтэдэ зорюулан, гүрэндөө 245 мянган центнер таряа үлүү ехээр тушааха шэнэ уялга абабад.

Нооһоной промышленностиин предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэд абаһан уялгануудаа дахин хаража үзөөд, продукци худалдаха мүнөө жэлэйнгээ түсэбые декабриин 18 хүрэтэр дүүргэхээр шиидэбэ.

ВОЖДЬДО ЗОРЮУЛАГДАНА

ДУШАНБЕ. (Таджигтагай корр.). Владимир Ильич Ленинэй суута зохёолнуудые түрэлхи хэлэн дээрээ уншаха аргатай болоһондоо таджик арад омогорхоно. Ильичэй зохёолнуудые душэн томоор хэблэн гаргалта республикын ажабайдалда онсо шухала удха шанартай хэрэг болоно. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ой болотор тэрэнэй зохёолнуудай үшөө гурбан том хэблэгдэхэ. Хамта дээрээ вождиин 182 зохёол миллион хахад шахуу хэһэгээр Таджикистанда хэблэгдэн гаранхай.

АГУУ БАГША ТУХАЙ НОМ

ХАБАРОВСК. (ТАСС-ай корр.). Хабаровскын номой хэблэл В. И. Ленин тухай зохёолнуудай согсолборидо хабаадаха конкурс Хойто зүгэй арадуудай уран зохёолшодой дунда августын 15-да соносхоо. Энэнь бэлэгэй ном болгогдон хэблэгдэхэ юм.

Гансашье шэнэ бэшэ, мүн урдань толилогдоһон зохёолнууд согсолборидо оруулагдаха. Хойто зүгэй арадуудай литература орон доторнай эгээл залуу болоно. Революциин урда эдэ арадууд өөһэдын бэшэгшьегүй байһан. Харин мүнөө хэдэн арбаад удха түгэлдэр номууд хэблэгдэнхэй. Тэдэнэй дундаһаа эгээл үнэтэйнь Ильичэй образ болоно.

Ленин, парти, тэрэнэй алдарта хэрэгүүд тухай хойто зүгэй үндэһэ яһатанай литературын шэлэмэл шүлэгүүд, рассказууд, онтохонууд, домог түүхэ энэ ном дотор оруулагдаха.

СССР—АВИАЦИТАЙ АСАРИ ЕХЭ ГҮРЭН

МОСКВА. (ТАСС-ай корр.). Агаарай олохон байлдаануудта эдэбхитэйгээр хабаадагшадые — пропагандистнуудай ехэ бүлэгые Совет Армиин М. В. Фрунзиин нэрэмжэтэ Түбэй байшангай дурадхалаар ороной олон районуудта эльгээгдэбэ. Городуудта, хүдөө нютагуудта, сэрэгэй хольшнье, дүтынгшье гарнизонуудта ветеран-летчигууд, сэрэгэй суута начальнигууд хүсэ ехэтэ агаарай Улаан флот бии болголгодо, хүгжөөлгэдэ КПСС-эй. В. И. Ленинэй бэелүүлһэн хүтэлбэрилхы үүргэ тухай, агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдтэ комсомолой үзүүлһэн туһаламжа, замбуулиниие шэнжэлгэ тухай лекцинүүдые, элидхэлнүүдые хэхэ.

Бүгэдэ арадай энэ һайндэрэй урда Совет Армиин М. В. Фрунзиин нэрэмжэтэ Түбэй байшангай дэргэдэхи саад соо выставкэ эмхидхэгдээ. Выставкын материалнууд Эсэгэ оронойнмай авиациин алдарта түүхэтэй танилсуулна.

Союзна республиканууудта, хизаарнууд болон областьнуудта ДОСААФ-ай гэшүүдэй заншалта мүрысөөнүүд эмхидхэгдээ.

БурАССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

ВРАЧНАРАЙ МЭРГЭЖЭЛ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ ЛЕНИНЭЙ ОРДЕНТО ЛЕНИНГРАДТАХИ ГҮРЭНЭЙ ИНСТИТУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Зүрхэ-һудалай үбшэн аргалха мэргэжэлтэй республикын врач-терапевтнүүдые бэлдэхэ хэрэгтэ ехэ туһа хүргэдэгэйнь түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха:

Ильинский Борис Вячеславовичые — профессор, терапиин кафедрые даагша.

Успенская Вероника Геннадьевнае — доцент, терапиин кафедрын багша.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1968 оной августын 16.

БурАССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

НҮХЭР А. Г. САВЧЕНКЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

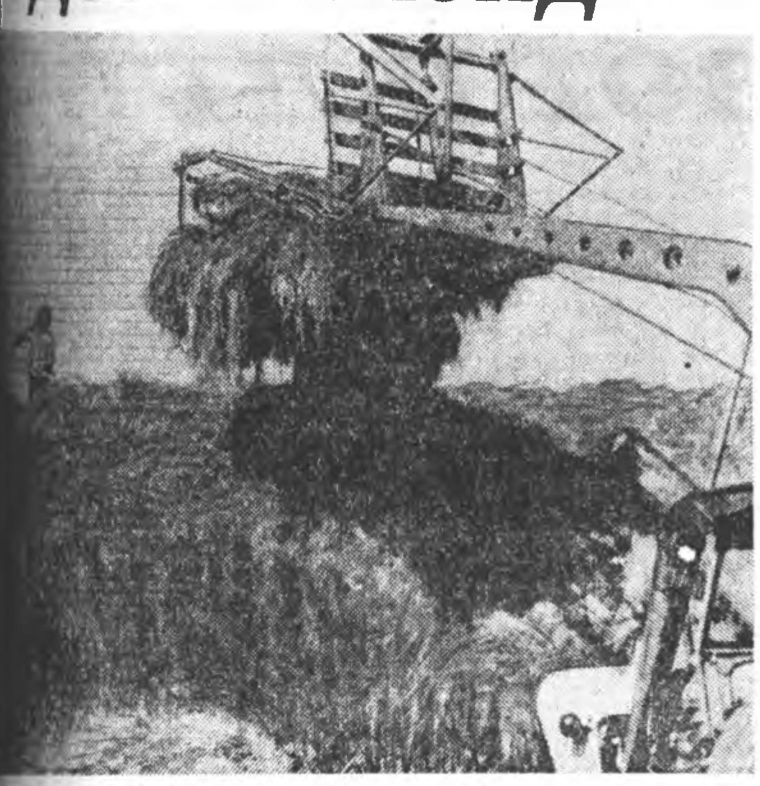
Республикын сэрэгэй комиссариадай органуудта үни удаан, һайнаар хүдэлмэрилһэнэйнь түлөө, 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, Улаан-Үдэ городой Советскэ районой сэрэгэй комиссар нүхэр **Савченко Андрей Григорьевичые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1968 оной августын 16.

ҮДЭР БҮХЭНДЭ МЯНГАН ЦЕНТНЕР

Ажалай халуун хаһа. Нэгэ үдэр соо мянгаад центнер үбһэн һурилэгдэнэ. Тосхоной дундуур сүлөөтэй ябаха хүнүүд харагданагүй. Трактор, машинануудай абяан сабшалан дээрэ үдэшэ орой болотор дуулдана. Үбһэн сабшагдана, сомоонууд бодожол байна...

Тохой тосхоной баруун тээ бишыхан гүбээ харагдана. Тэрэнэй саана үргэн сабшалан нэмжынэ, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой оньһожоруулагдаһан бригадын механизаторнууд сабшалга, тармалгаяа эршэтэйгээр ябуулна. Үбһэшэд үдын наранай хэды шангааршье шараа һаань, амарха сүлөөгүйгөөр ажаллана.

Тиигэһээр байтар ажалшад сүлөө орожо, сайлалганда суглараба. Колхозой агроном В. Бальжинимаев уладай сугларһан газарта ерэжэ, «Буряад үнэн» газетын һонинииеуншажа үгэнэ.

Мүрысөөндэ хэн түрүү ябанаб? Газетын һониной дуулгагдажа байхада, иимэ асуудал гараба. Тиигэхэдэнь:

— Манай колхоз юрэдөө ехэ гээгдэлдэ орохогүй байха. Уялгаяа дүүргэхэбди. Малдаа һайхан үбһэ бэлэдхэжэ абахабди,—гээд нэгэ колхозник мэдүүлнэ. Һүүлэй мэдээсэлһээ харахада: нэгэдэхи бригадынхид тиимэшье олон үдэр ажаллаагүй аад, түсэбөө дүүргэхэ дүтэлһэн байгаа. Колхоздоо шалгаржа ябана. Ажал тухай һайн хөөрэлдөөнэй гарахада, үбһэшэд урматай. Энэ үедэ Загастайн сельпогой автолавка ерэжэ, зониие бүришье хүхеэгээ. Наймаашан Сыретор Базарова үбһэшэдтэ тамхи, зуруулһаа эхилээд хэрэгтэй эд бараа асаржа наймаалба.

...Үбһэшэдэй сайлаха үедэ бороо орохоор забдаба. Баруун хойто зүгһөө тэнгэриин бүрхэжэ захалхада:

— Зээ-э, нүхэд, шамдая. Тармаһан үбһэеэ бороогой урда тээ соможо абая,—гэлдэн үбһэшэдэй дуугаралдаха дуулдана. «Беларусь» тракторай таршаганаан доро үбһэ соможо захалба. Пенсионер Даша-Дондок Жаповай хүтэлдэг звено гурбадахи сомоогоо нюруулжа байна. Тиигэһээр багахан һалхин буужа, бороогой үүлэн задарба хэбэртэй. Үбһэшэд огторгойдо байһан хүбэн хара үүлэнүүдтэй үрдилдэжэ байжа, һуринүүдээ бодхоно. Иигэжэл загастайнхид энэ зундаа хэды олон һуринүүдые бодхоо гээшэб!..

К. ГАБАЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Үбһэ һурилэлгэ. 2. Сабшалгада ябадаг механизатор Д. Гараев звеноё даагша Д. Д. Жаповтай хөөрэлдэжэ байна.

Фотонь авторай.

ПАРТИЙНА

ХРОНИКО

СЕКРЕТАРЬНУУДАЙ СЕМИНАР

КПСС-эй Түнхэнэй райком партийна эхин организацинуудай секретарьнарай эрдэм мэргэжэл дээшэлүүлхэ тухай ходол һаналаа табижа байдаг юм. Һаяхан эндэ колхоз, совхозуудай партномуудай секретарьнарай ээлжээтэ семинар үнгэргэгдэбэ.

Семинар дээрэ КПСС-эй райкомой секретарь Н. И. Крючков үгэ хэлэжэ, үзэл сурталай хүдэлмэриие саашадань һайжаруулхын тула партийна эхин организацинуудай бэелүүлхэ зорилгонууд дээрэ тогтобо. Райкомой эмхидхэлэй таһагые даагша И. Л. Полхонов партийна организацинуудай хүдэлмэриие холын хараатайгаар түсэблэхэ тухай хэлээ.

Һүүлдэнь секретарьнуудай хоорондо дүршэлөө андалдалгын хөөрэлдөөн болоо. Саянай совхозой партком коммунистнарай, комсомолшуудай политическэ һуралсалые яажа хүтэлбэрилдэг бэ гэжэ парткомой секретарь нүхэр Д. П. Шенхоров хөөрөө. «Восточные Саяны» колхозой парткомой секретарь Д. Д. Шаглаев, Туранай совхозой парткомой секретарь М. Б. Сыбиков болон бусад нүхэд партийна хүдэлмэриингөө дүй дүршэл, һонирхолтой арга боломжонууд тухайда хөөрөө.

Нютаг нютагта партийно-эмхидхэлэй болон политическэ гэгээрэлэй хүдэлмэри һайжаруулха хэрэгтэ иимэрхүү семинарнууд ехэл туһатай байдагынь эли.

И. МОДОРОВ,
КПСС-эй обкомой инструктор.

МАНАЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

ПОЛИТИЧЕСКЭ ҺУРАЛСАЛАЙ ШЭНЭ ЖЭЛДЭ БЭЛЭДХ…

Политическэ һуралсалай шэнэ жэл ойртожо байна. Партиин райкомуудай политическэ гэгээрэлэй кабинедүүдые даагшанарта манай корреспондент хэдэн асуудалнуудтайгаар хандаба.

Һураха хүнүүд тодорхойлогдоо

Асуудал. Политическэ һуралсалай гурбан ондоо шатын һургуули, семинарнуудта һураха хүнүүд олдонхой гээшэ гү?

Харюу. В. Н. Жапова, КПСС-эй Яруунын райкомой политическэ гэгээрэлэй кабинедые даагша:

— Аймагай ажахынуудай, эмхи зургаануудай партийна организацинууд һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлдэжэ байна. Мүнөө эхин, дунда, дээдэ шатын һуралсалда хабаадуулагдаха коммунистнууд тодорхойлогдожо байнхай.

Политическэ һуралсалай үнгэрэгшэ жэлэй дүнгүүд майн эсэс багта партиин райкомой бюро дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ һэн. Мүн партийна һуралсалые хүнүүдээр бүридхүүлхэ асуудал июль һарада райкомой бюро дээрэ зүбшэгдэһэн байна. Үнгэрэгшэ жэлэй һургуулинууд гол түлэб үлэхэ юм. Зүбхэн лэ бага зэргын хубилалтанууд болохо хараатай. Жэшээнь, эхин шатын политическэ һургуули дүүргээд, саашань дунда шатын һуралсалда—марксизм-ленинизмын үндэһэн суртал шудалха һургуулинуудта һуража шадахагүй хүнүүдтэ зорюулжа, КПСС-эй түүхэ шудалха, улас түрын байдал үзэхэ кружогууд байгуулагдаха юм.

Аймагай ажахынуудай, эмхи зургаануудай партийна организацинууд коммунистнуудай һуралсалые тодорхойлжо байна. Жэшээнь, Яруунын совхоздо эхин шатын политическэ нэгэ һургуули, дунда шатын 9 һургуули, теоретическэ нэгэ семинар хүдэлхөөр тодорхойлогдонхой.

Урдань хүдэлжэ байһан хүнүүд энэ жэлдэ пропагандистаар хүдэлхэ юм. Ондоо тээшээ ошоһон хүнүүдэй орондо шэнэ хүнүүд табигдаха, мүн энэ даабари муугаар дүүргэгшэд һэлгэгдэхэ хараатай.

Партийна һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэл шамдуулха зорилгоор аймагай партийна эдэбхитэд колхоз, совхозуудта гараад байна.

Ехээр анхарха асуудал

Асуудал. Танай районой партийна организаци шэнэ жэлдэ хэр бэлдэжэ байнаб? Ерэхэ жэлэй һуралсал ямар онсо шэнжэтэй байха хаб?

Харюу. Е. Шеломенцева, КПСС-эй Октябрьска райкомой политическэ гэгээрэлэй кабинедые даагша:

— Октябрьска районой бүхы партийна организацинуудта коммунистнуудай суглаанууд үнгэргэгдөө. Һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэлэй асуудал эдээн дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. Мүн энэ асуудалаар партийна эхин организацинуудай секретарьнарай семинар эдэ үдэрнүүдтэ үнгэргэхөөр хараалнабди.

КПСС-ые, Совет гүрэниие байгуулагша В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ой ойртожо байна. Бүхы совет арад, дэлхэйн түрүү үзэлтэй хүн түрэлтэн энэ ехэ ойдо бэлдэжэ эхилһээр үнинэй. 1969 он—һайндэртэ бэлэдхэлэй шухала үе шата болохо байна. Тиимын тула агуу багшын зохёол шудалха хэрэгтэ ехэ анхаралай табигдажа байһаниинь ойлгосотой. Тиимэһээ мүнөө жэлдэ В. И. Ленинэй зохёолнуудые шудалха хэрэгтэ ехэ анхарал табигдаха юм. Район дотор теоретическэ 20 гаран семинар хүдэлхэ болонхой. Эдээндэ һуралсагшад В. И. Ленинэй зохёолнуудые шудалха юм.

Марксизм-ленинизмын үндэһэн суртал шудалха 60 гаран һургуули энэ жэлдэ хүдэлхэ. Эдээнэй олониинь марксистско-ленинскэ философи шудалха байха. Тиимэһээ пропагандистнар-философуудые бэлдэхэ хэрэг хараадаа абтаһан байгаа. Партиин обкомой политическэ гэгээрэлэй кабинедэй даргада эдэнэр нэгэ һарын курса гараһан байна. Энэ жэлдэ район дотор хүдэлхэ һургуулинууд, семинарнуудай пропагандистнар олдонхой. Олон партийна организацинуудтахи һуралсалда хабаадаха хүнүүд тодорхойлогдоо. Жэшээнь, ноохо угаадаг фабрикада һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэл дүүрээ. Пропагандистнар томилогдоо, хэн, хаана һурахаб гэжэ өлишэлэгдээ.

Энэ жэлдэ комсомолшууд, залуушуулай һуралсал гуримшуулагдахаар хараалагдана. Хэрбээ үнгэрэгшэ жэлдэ эдэнэрэй һуралсалай 14 янзын программа байгаа һаа, мүнөө жэлдэ гурбан янзын программа зохёогдоо. Жэшээнь, нэгэдэхи шатын һуралсалда кругозор, комсомолой түүхэ, В. И. Ленинэй биографи үзэхэ юм. Хоёрдохи шатын һуралсалда —парти тухай, үйлэдбэриин коллектив тухай хөөрэлдөө хэхэ, гурбадахи шатын һуралсалда — залуушуул, нийтын хүгжэлтэ, залуу марксистын университет гэһэн — иимэ программа зохёогдонхой. Мүнөө жэлдэ комсомолшууд, залуушуул энэ программаар һуралсаха бэлэдхэл хэжэ байна. Мүнөө партиин райком комсомолшуудай һуралсал хүтэлбэрилхэ эгээл бэрхэ, дүршэлтэй, теоретическэ талаараа бэлэдхэл һайнтай хүнүүдые пропагандистаар табихаяа оролдожо байна. Тиихэдэ комсомолой организацинууд һуралсаха хүнүүдые тодорхойлжо эхилээ.

Хүндэтэ партийна даалгабари

Асуудал. Хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд — колхоз, совхозуудай, эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд партийна пропагандада хэр хабаадалсана гээшэб?

Харюу. Р. Х. Жамсаранов, КПСС-эй Зэдын райкомой эмхидхэлэй таһагые даагша:

—Аймагай ажахынуудай, эмхи зургаануудай секретар… зүблөөн үнгэргэгдөө. Энээ… рээ политическэ һуралсал… хөөрэлдэһэн байнабди. Энэ… бүхы коммунистнуудые бүх… һургаха зорилго табигдаа.

КПСС-эй ЦК-гай а… Пленумэй эрилтын ёһоор, … сурталай хүдэлмэри шанг… тухай асуудал энэ зун … райкомой пленум дээрэ … хэлсэгдээ. Тиихэдээ … совхозуудай хүдэлмэри… бусад хүтэлбэрилхы хүдэ… лэгшэдые пропагандистаар … гэхэ гэжэ шиидхэгдээ һэн. … тическэ һуралсалай энэ жа… дэ хэдэн шэнэ хүн партий… харюусалгата хүдэлмэришэ … даха болоо. Жэшээнь, Га… Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз… һууринда нэгэдэхи отдел… шолог. Эндэ марксизм-ле… мын үндэһэн суртал … һургуули хүдэлхэ юм. Энэ … зой түрүүлэгшэ Н. Н. Ш… эндэ пропагандистаар … гэхэшэлэн аймаг доторх… хүтэлбэрилэгшэд иимэ … ри дүүргэхэ юм.

Колхоз, совхозуудай бүх… гэжэлтэд бултадаа поли… һуралсалда хабаадуул… шиидхэгдээ.

Улаан-Үдын шэлэй заводой хүдэлмэришэд түсэбтэ табан жэлэй гурбадахи жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэхэ мүрысөөндэ оролсоод, габшагай һайнаар ажаллажа байнхай. Заводой коллектив долоо һарынгаа түсэб болзорһоонь урид дүүргэө. Машинно-ванна цехэйнь бортовой Владимир Павлович Парчайкин оролдосотой ажалаараа цехэйнгээ коллектив соо суурханхай. Үдэшын индустриальна техникумдэ һурана. Зураг дээрэ: В. П. Парчайкин.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

МЭРГЭЖЭЛТЭ ДУРАДХАНА

ОРООҺО ТАРЯА ГЭЭХЭГҮЙН ТУЛА...

(Түгэсхэл. Эхиниинь манай газетын үсэгэлдэрэй номерто)

2. КОМБАЙНУУДЫЕ ҺАЙСА БҮТҮҮЛХЭ, ТААРУУЛХА

Ороохо тарянай гээгдэдэг ородог ушар шалтагаан олон. Урда толилогдоһон статья дотор тараае ямар аргаар хуряахада гээлтэ хоролтонь бага байдаг бэ гэжэ бэшэгдээ һэн. Мүнөө энэ жатка, комбайнуудһаа ороохоной гоожохогүйн тула юу хэхэ хэрэгтэй байһан тухай хэлэгдэхэ.

Бодото байдал дээрэһээ хараад үзэхэдэ, «СК-4» комбайниие хэды һайнаар заһабарилаа, тааруулашье һаа, комбайнай молотилкын, жаткын, таряа суглуулан абадаг түхеэрэлгын хубинуудай, детальнуудай һайса бүтүүлэгдээгүй байдаг дээрэһээ тэрээгээр ороохо ехээр гоожодог, унадаг гээшэ.

Ставрополиин хизаарай бүхы колхоз, совхозууд комбайнуудаа таряа хуряалгада бэлдэхэ үедөө нүхэ һүбэнүүдыень һайса бүтүүлдэг болонхой. Иимэ дүршэл Курганска областиин механизаторнуудһаа халан абаһан байха юм. Комбайнуудые иигэжэ бүтүүлхэ арга манай республикын колхоз, совхозуудта түрүүшынхеэ хэрэглэгдэхэнь.

Комбайнай ямар газараар ороохон унадаг, гоожодог гээшэб гэжэ эндэ толилогдоһон зураг дээрэһээ хаража болоно.

1. **Таряа суглуулан абадаг түхеэрэлгэ болон хюрөөгэй дээдэхи хабтагайн хоорондуур** ороохон унадаг. Тэрэниие бүтүүлхын тула подборщигой үргэнтэй адли ута резинэ ремень хадажа үгэхэдэ зохид. Тэрэниие нэгэ талаһаа жаткын оёорой түмэртэ һайса нялгаад, нүтөө захаараа һэрбээтэй эрьюултын тодхогдоһон улада дүтөөр хадагдана.

2. **Комбайнай урдахи налуу тала жатка хоёрой холболдоһон газарые** һайса бүтүүлхэ. Тиихэдээ комбайнай налуу талын амһарта хэгдэһэн хаалтань үргэнөөрөө хоёр таладаа һайса нялдана гү гэжэ шалгаха, тааруулагдаагүй байгаа һаа, ороохон ехээр адхардаг.

Хэрбээ тэрэ хаалтын забһартай байгаа һаань, тэрээн дээрэнь резинэ ремень дабхар хадажархиха гү, али бүхыдэнь һэлгэжэрхихэдэ һайн.

3. **Һалхи баридаг хабтагайн, жаткын холболдодог газарай** (хоёр хажууһаа) **нүхэнүүдые хаажа үгэхэ.** Жаткаһаа тарянай комбайнда ородог газарта тодхогдоһон хабтагайн тиимэ үндэр бэшэ байһанһаа, мүн тэндэхи онгорхой нүхэнүүдээр тарьян сэсэгдэдэг. Тиимэһээ тэдэ нүхэнүүдые баһал хаажа үгэхэ болоно. Тэрэ хабтагайн ханада ремень хадагдадаг.

4. **Налуу камерын оёорые һайса шалгаха.** Комбайнай налуу камерын оёоройнь элэһэн байбал, тэрээгээр ороохон унадаг. Тиимэһээ тэрэниие түрүүн һайса хараад, мүн ургаса хуряалгын үедэ ходо шалгажа байха ушартай. Хэрбээ тэндэ нүхэн байбални, комбайниие дахин заһабарилха эрилтэ табигдана.

5. **Комбайнай налуу камера молотилка хоёрой холболдоһон газараар ороохон унажа болохо.** Энээниие шалгахын тула тэрэ налуу камерые молотилкаһаань һалгаагаад, лахадаа тэндэхи ремень молотилкын щитогто һайса нялдана гүйб гэжэ мэдэхэ. Олонхи ушарта тэндэхи ремениин элэжэ муудаһанһаа, пружинын һуларһанһаа болодог гээшэ.

Мүн налуу камера молотилкын аманһаа нарин байдаг. Энэ ушарта молотилкын битерээр сохигдоһон ороохон тэрэ забһараар шэдэгдэдэг байха юм. Тэрэ забһарые бүтүүлхын тула хабтагай резинэ молотилкын хоёр талаарнь хадажа үгэхэдэ зохид. Тэрэшэлэн энэ уулзабаряар унаһан ороохые суглуулхын тула брезент уяжархихадашье хамаагүй.

6. **Молотилкын декэнүүдые торгодог голой хоёр захаархи нүхэнүүдые хабтагай буладаар гү,** али резинэтэй ременээр бүтүүлхэдэ болохо.

7. **Налуу камерын дээдэ захаар транспортёрой вал тоһодохо хоёр түхэрээн нүхэн бии.** Тэрэниие мүн лэ хабтагай түмэрөөр хабхаглажархихада ороохон унахагүй.

8. **Молотилкын барабаниие хараха хабхагай забһараар ороохон шэдэгдэдэг.** Тэрэниие болюулхын тула хабхаг доронь ремень дэбдижэ үгэхэдэ һайн.

9. **Хоолосой, ороохоной ябадаг элеваторнуудһаа, шнегүүдһээ ороохоной адхархагүйн ту…** хагуудыень забһаргүйгөөр … хааха, доодо талынь хабхаг… зент гадар хэжэ үгэнэ. … хабхагуудыньшье баһал һа… түүлхэ хэрэгтэй.

10. **Удхэнөөр, һайнаар т… аад, шиигтэйшэг таряае х… да комбайнай молотилка т… һайса һэгсэржэ шадангүй, … мон соонь ороохон гаралс… шэ.** Энээниие болюулха га… лоомо һэгсэрдэг хабтаг… рүүлжэ үгэхэ гү, али «С-… байнда адли пиккер тодхо… дэг юм.

11. **Молотилкын хүдэлс… жа байдаг амһарые забһа… хаагдадаг болгохын тула … дэбдидэг гуримтай.**

Молотилкын хоёр талаа… нүхэнүүд бии. Тэрээгээр о… гоожохогүйн тула хабтагай… резинэ ремень хэрэглэхэ… байһаниинь мэдээжэ.

Комбайнуудые иигэжэ һа… түүлхэдэ ороохоной гээлтэ … 6 дахин бага болоно гэжэ… лэгдээ.

3. ТАРЯА ЗӨӨДЭГ МАШИНАНУУД… НАРИНААР БЭЛДЭХЭ

Ороохо тарьян гансахан хуряаха үедэ гээгдэдэг бэшэ, мүн тэрэниие зөөхэ, хадагалжа байха үедэ хородог гээшэ.

Ургаса хуряалгада бэлдэжэ байха үедэ таряа зөөдэг машинануудые заһабарилха, ороохоной тоогуудые түхеэрхэ, таряа сэбэрлэхэ, хатааха түхеэрэлгэнүүдые бэлэн болгохо хэрэгтэ анхарагдангүй гарагдашадаг. Комбайнуудһаа, мүн гүрэнэй бэлэдхэлэй пунктда таряа зөөдэг автомашинанууд уридшалан һайса бэлдэгдэдэггүй муутай. Тиимэһээ ургаса хуряалгын үедэ машинануудай ябаһан харгыгаар ороохон дүүрэн хэбтэдэг.

Ушар иимэһээ таряа зө… хы автомашина, трактор… тэргые һайса заһабарилха… унахагүй болгохо шухала.

Нилээд ехэ ороохон тоо… хосордог. Мүнөө үедэ ороо… бэрлэхэ, хатааха машина… дынхиһаа жэшээгүй олон… ехэтэй болонхой. Таряа ха… складуудшье олошороо. Т… шье нилээд ехэ тарьян … халадаг. Тоог дээрэ ороо… хүбөө , ямаршье гурим… хаягдадаг. Тиимэһээ т… нишэ тиишэнь болгохоор … ороохон хосордог. Тоог дээр… дэлмэри зүбөөр эмхидхэхэ … да ажахын хүтэлбэрилэгшэ… номууд онсо анхаралаа таб… байна. Иимэ байдалые са… тэсэхын аргагүй.

Гүрэндэ таряа тушаах… бэй дүүргэгдэһэн хойно … дээрэ нилээд ехэ ороохон … гээшэ. Илангаяа үрэһэнэй … гутаахагүй гэжэ агроном … оролдохо уялгатай. Теэд … ажахынуудта үрэһэнэй тар… хэли үбэлдөө газаа хэбтэжэ… ха шанараа алдадаг юм.

Ургаса хуряалга—эгээн … салгатай хүдэлмэри. Энээн… хэли жэлэй хүдэлмэриин … рагдаха байна. Тиимэһээ … таряа заашье гээнгүйгөөр … гээшэ мүнөөдэрэй шухала … мүн.

И. ТРОФИМ…
БурАССР-эй Хүдөө а…
министерствын главна а…

СЭЛ НОГООН ҺҮРИНҮҮД

Алтай нютаг. Сэлеэнэй айлнуудай урдуурхи добын хаяаһаа саашаа Сүхэ гол хүрэтэр хабтагай үргэн нуга сабшалан нэмжынэ. Саада захаарнь шугын наахануур томо томо һүринүүд жэрылдэн харагдана. Урда зүгһөө һэрюухэнээр һэбшээлэн, үбһэнэй хангал үнэр анхилна.

...Хаанашьеб далда бүглүүгээр таршаганаһан шэмээ улам ойртожо, доодо намаглиг хотогорһоо хоёр косилка гараба. Моридоо амаруулха зуурань бидэ машинистнуудтэй уулзажа хөөрэлдэбэбди.

— Эндэ Николай Рампиловай звено хүдэлнэ,—гэжэ тэдэнэй нэгэн харюусаба.

Нүхэр Рампиловай хүтэлбэрилдэг үүлтэртэ үнеэлэй фермын үбһэшэд отделениингээ 10 звеногой мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябана. Түрүү звеногой машинистнүүд Доржо Найданов, Ким Цыреижапов гэгшэд 3 гектарай орондо үдэр бүри 4—4,5 гектар хүрэтэр сабшана.

— Һүүлэй хэдэн хоногой наратай үдэрнүүдтэ үбһэ хуряалга түргэнөөр ябуулагдажа байна,—гэжэ тэдэ хөөрэнэ.

Нээрээшье һүрилэлгын хурдан ябаса эдэ хоёр косилкашадыешье зарууллна. Түрүүшын хэдэн үдэр тэдэнэй унагааһан хэдэн арбаад гектар талмайн ногоон үнгэ шанараа алдангүй хатажа, гурбанайнь хоёр хуби һүрилэгдөөд, үшөө нилээдгүй ехэ газарынь тармагдаад, бухалнууд табигданхай. Аса, тармуурнуудые бариһан хүнүүд ехэл ларэһан янзатайгаар хүдэлжэ харагдана. Ута аргамжа шэрэһэн, эмээл моритой эдир багашуул бухалнууд тээшэ урилдан гүйлгэлдэһээр ошоно. Һүри нюруулжа байһан наһажаал хүн асашадай хаяһан үбһые тодожо абаад лэ, һүрингөө оройдо бушуухэнаар табиадхина. Баруун урдаһаа бүрхэжэ байхые харахадаа, үбһэшэд бүришье яарана хэбэртэй. Ажалша хүдэр бэетэй залуушаг хүн һүүлшынгээ аса үбһэ һүри дээрэ хаяжархёод, тээ саанаһаа бухал шэрэжэ ябаһан багашуул тээшэ хаража:

— Эй, хүбүүд, шамдыт,—гэжэ ооглоно.

Энэмнай звеное даагша Николай Рампилов өөрөө байба. Асарагдаһан бухалнуудые хэды асалжа хаяжархёод, тэрэ ажал хэрэг тухайгаа хөөрэбэ.

— Ургаһан ногоогоо шэмэ шүүһэтэй байхадань хуряажа абанабди. Малшаднай жэл бүри өөһэдөө үбһэ тэжээл бэлэдхэлсэдэг. Һаалишадһаал бэшэмнай оулта үбһэндэ гаранхайбди. Һурагшалшье манда ехэ туһа хүргэнэ,—гэжэ звеное даагша хэлэнэ.

Фермын үбһэшэдтэ даалгагдаһан 180 гектар сабшалангай 50 гектарыень лэ оньһожоруулагдаһан бригада, харин бэшэ бүхы сабшалангаа малшад өөһэдынгөө хүсөөр хуряана. Хамтадаа 3575 центнер үбһэн бэлдэгдэхэ түсэбтэй. Энэ зорилгоёо бэелүүлхын тулада улаан тугта хүртэһэн звеногой үбһэшэд эмхитэй һайнаар ажаллана.

Мал адуулагша Балдан Занданов фермынгээ үнеэдые һүниин бэлшээридэ гаргахынгаа урда тээ амархa сагтаа һүри сомолгодо хабаадалсана, һүриингөө оройе нюруулна. Үглөөнһөө хойшо гурбадахи һүриин һуури татагдана. Улаан-Үдын хүгжэмэй һургуулиин студент Виктор Томитов, хүдөө ажахын техникумэй студент Николай Очиров гэгшэд бухалнуудые нэгэ мүһэн асалаад лэ хаяна. Наратай үдэрые эндэхид эгээл үнэтэйдэ тоолоно бшуу. Саашадаа энэл янзаараа хүдэлбэл, үбһэ хуряалгаяа августын хориһоо наашаа дүүргэхэ гэһэн зорилгодоо хүрэхэнь сохом. Сэлэнгын тельманэйхидэй үүсхэлые халуунаар дэмжэһэн тус звеногой үбһэшэд түрүүшын үдэрнүүдһээ ажалаа эмхитэйгээр ябуулжа, һүүлшын наратай сэлмэг 4—5 үдэрэй туршада 10 сомоо бодхоһон байна. Энээнэйнгээ түлөө дамжуулгын улаан тугта, үнэтэ шанда хүртэһэн байха юм.

Хүдэриин совхозой Алтайн отделенидэ эрхимлэжэ ябаһан энэ звенодо хүрөөд бусажа ябахадамнай, наран орохо дүтэлжэ, Хүгты уулын һүүдэр Сүхын эрьеэрхи нэмжээ сабшалан нуга дээгүүр унабашье, үбһэшэд үшөөл түлэг дундаа ажаллаһаар. Шэмээ дуунинь үдэшын сэлгеэ агаарта сууряатан дулдаһаар байгаа һэн...

Д. ДУГУРОВ,
манай корр.

Хяагта.

75 МЯНГА—МАНАЙ ЗОРИЛГО

Үнгэрһэн малай үбэлжэлгые ядалсахажал дабаа һэмди. Гол гэмынь хадаа үбһэ багаар сабшажа абаһан байгаа ха юмбибди. Нёдондо түсэбөө арай шамай хахадлаһан бэлэйбди. Тэрэ мүртөө шанарынь муу һэн. Бороо хурада оруулжа, мүр дээрэнь үни удаан хэбтүүлжэ, нилээд гутааһан байгаабди. Силос мүн ёһоор дарагдаагүй байгаа.

Эдэ алдуугаа усадхахын тулада колхозой правлени, партком байгша ондо зарим тэды хэмжээнүүдые абаһан, хүсэндэнь хүргэһэншье байна. Манай ажахы аяар 6 мянга гаран гектар сабшалантай юм. Иимэ ехэ лайдаһаа адууһа малдаа хүсэд хүрэхэ үбһэ абажа шадахагүй гээшэмнай бирагүйл хэрэг шуу. Тиимэһээ сабшалан һайжаруулха, шанаржуулха хүдэлмэри үнгэрһэн хабартаа хэгдээ, участок бүхэн эзэтэй болоо, луговодуудай саг үргэлжын звенонууд байтуулатдаа һааб даа.

Энээнэй ашаар адаг 72—75 мянган центнер үбһэ мүнөө сабшаха аргатай байнабди. Иимэ хэмжээнэй үбһэ хуряаха хүсэншье, техникэшье бии. Колхозой сабшалангууд дээрэ мүнөө 46 звено хүдэлжэ байна. Тэдэнэй гурбаниинь оньһожоруулагдамал отряд. Үбһэшэд өөһэд хоорондоо мүрысэнхэй, тус тустаа уялга абанхай. Мүрысөөнэй дүн арба хоноод лэ гаргагдана. Колхозой партком бригада бүхэнэй ажалшадай дунда нийтэ-политическэ хүдэлмэри ябуулха этигэмжэтэдые — политинформаторнуудые томилонхой. Тэдэнэр партийна даабаряа яһала һайнаар дүүргэжэ байна. «Дайшалхы хуудаһанууд» болзор соогоо гаргагдажа байлагынь мэдээжэ хэрэг аа6 даа.

Гадна парткомой гэшүүд бригада, звено дээгүүр ходо ябажа, үбһэшэдтэ лекци уншана, элидхэл хэнэ, хөөрэлдөө эмхидхэнэ. Үбһэшэдэй һонирхохо юумэн олон. КПСС-эй ЦК-гай июлиин Пленумэй материалнуудай, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой ба КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй хоорондо болоһон хэлсээнэй, социалис оронуудай коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай түлөөлэгшэдэй Братиславадахи зүблөөнэй гүн удхые тайлбарилан ойлгуулха эрилтэ табигдана ха юм. Энэ хүдэлмэридэ С. Н. Тараскин, Д. Е. Гармаев, В. Т. Гармаев, Б. Б. Будаев, В. Л Цыденов эдэбхитэйгээр хабаадана.

Үбһэшэдшье урма зоригтойгоор, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлжэ байна. Энэ—ажалай һайн эмхидхэлэй, урмашуулхы гуримта ажалай түлөөһэнэй, зүбөөр табигдаһан мүрысөөнэй аша үрэ мүн. Ажалай түлөөһэн абаһан үбһэнэй хэмжээн болон шанарһаа дулдыдахаар зохёогдонхой. Мүрысөөнэй гуримшье мүн лэ иимэ. Мүрысөөнэй үрэ дүн һайнтай байхын тулада зургаан шагнал тогтоогдонхой. Эрхимлэгшэ звенодо эрье хонин барюулаглаха. 25 түхэригэй хоёр, 20 түхэригэй гурбан шан бии.

Гадна үбһэ хуряалгын хүдэлмэри эмхидхэлсэлгэдэ нютагай Советэй гүйсэдком, саг үргэлжын комисси эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Ажал хэжэ шадамаар хүн бүхэниие, нютагай алба хаагшадые, эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдые үбһэ хуряалгада олоор гаргажа шадаа. Уланай сельпогой, Уланай участково больницын, аймагай больницын нэгэдэлэй, тубсанаториин коллективууд абаһан даабаряа һайнаар дүүргэжэ байна.

Иигэжэ Уланай сомоной XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхоз үрдэ урданайхиһаа һураггүй эмхитэйгээр, амжалта һайнтайгаар үбһэеэ сабшажа, һүрилжэ байна. Ябасань һайн. Июлиин һүүлэй арбан хоногой туршада уланаархин 21 мянган центнер үбһэ һүрилөөд байгаа һэн. Харин августын түрүүшын арбан хоногто бүри эршэтэйгээр хүдэлөө. Тиигэжэ урдахи амжалтаяа ехээр арьбадхаа тээшэ.

Энэ жэлдэ үбһэнэй шанар тушаа ехэ анхарагдана. Һүрилэгдэһэн үбһэеэ звенонуудһаа иматтал колхозой главна мэргэжэлтэд хүтэлбэрилэгшэд тушаажа абана. Тиихэдээ шанарыень зүбөөр элирхэйлхые оролдоно. Тиигэхэ ёһотойшье. Ушарынь—үбһэшэдэй ажалай түлөөһэн шанарһаа дулдыдаха байна ха юм.

Залуу коммунист ветврач В. Ш. Гармаевай хүтэлбэрилдэг Уланай отделени үбһэ хуряалгаяа һайнаар ябуулна. Тус о… када бүхэндэ 7—8 мянга… үбһэ һүрилжэ шадана. Эр… дэлдэг звенонуудшье о… байна. Июлиин һүүлшы… ногой дүн гаргахада, Б. … звено (Уланай отделени) … шанда хүртэһэн юм. Иим… һан үбһэшэдэй урма зори… гүйдөө арганьгүй ааб даа.

Иимэ эршэ хүсэтэйгөө… дээрэ нэлэнхыдээ хүдэл… лагдажа байна. Энэл эрш… һуладхахагүй гэжэ колхо… лени, партком оролдоно… доо одоо хүрэхэшье ёһо…

Г. БАД…
Баргажанай аймаг… партсъездын нэр… колхозой па… секретариин о…

О

СОЦИАЛИС

ОРОНУУДТА

НГРИ. Секешфехервар го- «Видеотон» гэжэ радиоза- техническэ шалгалтын таһа- хүдэлмэрилэгшэд заводой про- шанар нарин нягтаар даг, бишыханшье дутагдал- продукци гаргадаггүй юм. Эдэ ашаар «Стрэнд» гэжэ приёмнигууд эрилтэ болонхой.

МТИ—ТАСС-ай фото.

ДЭЛИСЭТЭЙГЭЭР ХҮДЭЛНЭ

Хүдөө ажахын продуктнуудые элбэг баянаар хуряан абаха, мал ажалаа улам хүгжөөхын тула Баргажанай аймагай Аргадын совхозой хүдэлмэрилэгшэд эршэтэйгээр хүдэлжэ байна.

Гол ажахынь мал ажал болоно, жэл бүри амжалта түйлана. Энэ хэрэгтэ арадай хинагшадай оруулһан хубитань горитой. Эдэнэй бүлэгтэ 25 хүн оронхой. Ажал хүдэлмэридөө амжалта түйладаг, дүй дүршэл ехэтэй зонһоо бүридэнхэй юм. Жэшээлхэдэ, РСФСР-эй габьяата багша Анна Лыгденовна Дамдинова соёл гэгээрэлэй бүлэгые хүтэлбэрилдэг. Партийна организациин секретариин орлогшо Буда-Мунко Цыренович Сангаевай даадаг совхозой арадай хинагшадай бүлэгэй бюро ехэхэн хүдэлмэри ябуулжа байнхай. Отделениин 14 гүүртэ, отара, барилгашадай бригада, гараж болон механическа мастерскойн дэргэдэхи постнууд тус бюрогой хүтэлбэри доро хүдэлжэ, багабэшэ амжалта түйлана. Үйлэдбэри бүхэндэ эмхидхэгдэһэн иимэ постнууд ехэ үүргэ дүүргэнэ. Юуб гэхэдэ, дутуу дунданудые саг доронь обёоржо, түргөөр усадхаха хэрэгтэ туһалдаг байна.

Иимэ нэгэ баримта дурдая. Совхозынь шанаргүй һү тушаадаг, ехэнхидээ гашалжа ээдэшэдэг байба. Энээнэйнгээ түлөө яла түлэдэг һэн. Ямар ушар шалтагаан дээрэһээ иимэ ушарай тохёолдодогые арадай хинагшад элирүүлээ. Фермэ бүхэн дээгүүр ябажа, зоотехническэ заабариин, ариг сэбэрэй хэр сахигдажа байһые, ямар һүнэй тушаагдадагые наринаар шалгажа үзөөд, шалгалтынгаа дүнгые арадай хинагшадай бүлэгэй бюро дээрэ зүбшэн хэлсэжэ үзөө һэн. Энээн тухайдаа арадай хинагшадай соносхолой самбар дээрэ бэшээ.

Совхозой гурбадахи отделенидэ малай бэлшээриин муугаар ябажа байһан тухай мэдээд, партийна комитедэй урда энэ асуудал табиба. Отделениие даагша Г. Ц. Ломуевта донгодолго үгтөө. Ажалай журам хазагайруулжа, адуулжа ябаһан малаа дуратай сагтаа хаадаг малшад тушаа совхозой дирекциин зүгһөө мүн лэ хэмжээн абтаа.

Арадай хинагшад буруу ябадалай хажуугаар нюдэ балай гарадаггүй. Аса тармуурайш үгы болоходо, һандаржа һалахада, бодото шалтагаанииень бэдэржэ олодог заншалтай юм. Совхозой эд зөөринь бага, ехэшье һаа, нарин харууһан доро байдаг тула үрилтэ гээгдэлдэ оросогүй. Энэнь совхоздо хэдэ мянган түхэригэй алмалта олгоно.

Гурбадахи отделениин һү машинададаг пунктда хоёр мянган литр һүнэй гоожоходо, харюусалгата нюурнуудтань яла түлүүлһэн байна. Урдань нэгэнтэ бэшэ иимэ ушарай үзэгдэдэгынь элирүүлэгдээ. Зооветеринарна мэргэжэлтэдтэ шанга эрилтэ табигдаа. Нэгэдэхи, хоёрдохи отделенинүүдтэ хонидые искусственна аргаар үрэжүүлгын муутаар хэгдэжэ байһан тухай арадай хинагшад мэдээд, удааруулангүй шалгалта хээ. Шалгалтынь дүн иимэ: отделениин бригадирнууд М. С. Дашиев, Г. Г. Бальжинов гэгшэд ниитын ажал тухайда һанаагаа зобонгүй, өөһэдынгөө амарые хараад, бэеэ зугаалуулаад ябадаг байшоо.

Совхозой партком ба дирекци харюусалга багатайгаар хандадаг эдэ хүтэлбэрилэгшэдые хүдэлмэриһөөнь сүлөөлхэ баатай болоо. Тиигэһэнэй ашаар тэрэ алдуу саг соогоо заһагдажа, үрэжүүлгэ амжалтатайгаар үнгэргэгдөө.

Мүн үнгэрөөшэ хабарһаа тариянай, сабшалангай газарые үхэр малай гэшхэдэг ушар олошороо һэн. Арадай хинагшадай бүлэгэй бюро һайса бодомжолжо үзөөд, үнгэргэгдэхэ суглаан дээрээ сельскэ Соведэй түрүүлэгшые, бригадирнуудые, мал адуулагшадые уряа бэлэй. Малай муу харууһатай байһанай түлөө совхозой директортэ зэмэ тохогдоо. Гадна таряанда малаа оруулһан адуулагшад яла түлэхэ болоо. Тэрээнһээ хойшо иимэ алдуу дахяад дабтагдаагүй.

Ноохо хайшалалгын халуун хаһын эхилхэдэ, арадай хинагшад баһал ехэ оролдолго гаргаһан байна. Ноохо хайшалха агрегадуудай хэр бэлэдхэлтэйе шалгажа үзөө. Хамтын байрада эдеэ хоол бариха таһаг түхеэрүүлээ. Хүхюу сэнгэлигээр сагаа үнгэргэжэ байхын тула улаан булан эмхидхүүлээ. Энээнэй ашаар тус совхоз ноохо хайшалалгаяа һайн шанартайгаар, саг болзор соонь үнгэргэбэ.

Хамтын зөөридэ хомхойрон һабараа хүргэһэн гү, али жолоошодой машинадаа эзэн бусаар хандаһан ябадалтай арадай хинагшад эрид шангаар тэмсэдэг.

Арадай хинагшадай ябуулжа байгаа хүдэлмэринь совхозой партийна организациин, дирекциин зүгһөө үндэрөөр сэгнэгдэнэ.

Арадай хинагшадай олонхинь ажалай жэшээ харуулдаг. Буди Аюшеева, Цырма Цыбикова, Дандан Дондупов гэгшэдэй нэрэ обогые нэн түрүүн дурдажа боломоор.

Мүнөө үедэ арадай хинагшад хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээл түргэн саг соо бэлэдхэжэ абхуулхын тула унтаха нойргүй оролдожо байнад.

А. СТРЕКАЛОВСКИЙ,
Буряадай АССР-эй Арадай хиналтын комитедэй инспектор.

ВЬЕТНАМАЙ ДЕМОКРАТИЧЕСКА РЕСПУБЛИКА. **Джунглидахи кофиин плантациин хүдэлмэрилэгшэд өөһэдыгөө хамгаалха һайн дуранай отрядуудые эмхидхээ. Тэдэнэр сүлөөтэй сагтаа — хүндөө сэрэгэй хэрэгтэ һурана.**
АПН-эй фото.

ХАТАР ДУУТАЙГААР ХАНИ НУХЭДТӨӨ...

МОНГОЛОЙ ХҮРШЭ АЙМАГТА

Бидэнэртэ, Түнхэнэй аймагай уран һайханай бүлгэмэй эдэбхитэдтэ үнгэрһэн июль һарада баяртай ушар болоо һэн.

Бидэнэй айлшалалга Монголой арадай хубисхалай 47 жэлэй ойн һайндэртэ тудалдаһан байгаа. Манай уран һайханай бүлгэмэй эдэбхитэд—янза бүриин мэргэжэлтэд—хамтадаа арбан хүн һэн. Жэшээнь, «Восточные Саяны» колхозой жолоошон Владимир Хусаев, аймагай ветлабораториие даагша Е. Шабаков, аймагай гэгээрэлэй таһагай инпектор В. Хогоев, Хэрэнэй дунда һургуулиин багшанар К. Васильев, Г. Нефедьев, Горхоной дунда һургуулиин багша З. Галсанова, аймгүйсэдкомой соёлой таһагай болон соёлой байшангай хүдэлмэрилэгшэд Д. Шалдушкеева, Г. Шалбанова, М. Московский, П. Токтонов, М. Бадмаев гэгшэд оролсоо һэн.

...Саян, Хангай уулануудай үзэсхэлэнтэ шэмэг «Баруун далай» гэжэ алдартай Хүбсэгэл нуур дээгүүр «Сүхэ-Баатар» пароходоор урда зүг барин тамарбабди. «Сүхэ Баатар» пароходой капитанай орлогшо Бат гэгшэ Монгол орондо айлшалжа ерэһээрнай амаршалаад, хүдэлмэри тухайгаа тобшохоноор хөөрэжэ үгэбэ.

Хойто үглөөгүүрнь Хүбсэгэл нуурай урда эрьедэхи Хатхал гэдэг хүдэлмэришэнэй томохон тосхондо хүрэжэ ерэбэбди. Аймагай түб—Мүрэн хотоһоо ерээд хүлеэжэ байһан аймагай соёлой таһагые даагша Гомбосүрэн Хатхал тосхоной хүтэлбэрилхы нүхэдүүд бидэниие хани халуунаар угтабад.

...Хүбсэгэл нуурай эрьедэ амархадаа Байгал нуурайнгаа эрьедэ байһан шэнгеэр бодонобди. Байгаалиин үзэсхэлэнтэ һайханда эжэлүүдгүй абтанабди. Үдэшэндөө нютагай соёлой байшанда түрүүшынгээ концерт харуулха байһандаа, тус тустаа һанаагаа зобоһомнай элихэн һэн. Хүшэгэ хоёр тээшээ һэхэгдэжэ, поэт ... баевай үгэнүүдтэ манай республикын мэдээжэ залуу композитор Б. Цырендашиевай бэшэһэн «Хани барисаанай дуун» дуулажа дүүргэхэдэ, зал соо альга ташалган хэершэбэ. Удаань ород арадай уянгата аялга баримталан А. Поповой зохёоһон «Түрэл Буряад оромни» гэһэн дуу дуулахаламнай, бүришье нэрьеэтэй болошобо. Мүн Ц. Галсановай оршуулһан Вл. Маяковскиин «В. И. Ленин», Ж. Тумуновай «Сүхэ-Баатар» гэдэг поэмэнүүдһээ хэһэгүүдые уншахада, мүн Д. Шалдушкеева, Г. Шалбанова, Е. Шабаков, Г. Нефедьев, В. Хогоев болон К. Васильев гэгшэдэй буряад, ород, молдован арадуудай хатарнуудые хүнгэн солбоноор гүйсэдхэхэдэ, харагшад үндэр сэгнэлтэ үгэбэ.

Энэ үдэшэндөө хоёрдохёо Монголой арадай сэрэгэй Н-скэ частиин уряалаар концерт харуулаабди. Хойто үдэрынь Мүрэн орохо замдаа Алаг-Эрдэни сомоной ажалшадтай уулзагдаа. Мүрэн хото орохо замдамнай хаа хаанагүй гудамжа, байшангууд һайндэрэйхеэр, уран гоёор шэмэглэгдэнхэй байба. Энэ үдэшэндөө бидэнэр аймагай түбэй ажалшадай (Монголой арадай хубисхалай 47 жэлэй ойн) һайндэртэ зорюулагдаһан баяр ёһололой суглаанда хабаадалсабабди. Суглаанай һүүлээр аймагай соёлой ордоной артистнар (хорин долоон штатна артистнар ажалладаг) болон уранһайханай бүлгэмдэ хабаадагшадай концерт харабабди. Монгол Арадай республикын габьяата артист, композитор Доёдорж, манай ороной Зүүн-Сибириин соёлой институт дүүргэһэн дирижёр Хүнхэр хоёрой ударидаһан хоор гоё һайханаар дуулажа, олоной зүрхэ хүдэлгэбэ. Мүн соёлой ордоной хатаршад Бумбандоржын зохёоһон «Монгол хатар», дуушад Д-Ж. Жалсараевай «Баян даа Буряад оромни», казах арадай «Актама» гэдэг дуунуудые дуулажа, маанадые һонирхуулба.

Һайндэрэй нэгэдэхи үдэртэ түбэй ажалшадай һүр жабхаланта жагсаал болоо. Түйлаһан амжалтануудаа харуулһан транспарантнуудтайгаар, Маркс, Энгельс, Ленинэй болон аха дүү хоёр ороной парти, правительствын ударидагшадай портредүүдые дээрэ үргэн, улаан, хүхэ тугуудые намилзуулан гарахые хаража, аха дүү арадайнгаа түүхын богонихон хугасаада түйлаһан амжалтаар омогорхонобди. Жагсаалай дүүрэмсээр эндэхи партиин айкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Балдан түрүүтэй аймагай ударидагшад маанарые амаршалбад. Июлиин 11—12-ой үдэрнүүдтэ бүхэ барилдаа, һур харбалга, мориной урилдаа хаража һонирхобобди. Мүн бидэнэршье дуу, хүгжэм, хатар наада харуулаабди.

Һайндэрэй һүүлээр аймагай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдые түрэл арадайнгаа дуу, хатар, хүгжэмтэй танилсуулхаяа зүүн зүг барин, ороной ниислэл Улаан-Баатар хото ...лэн, зуу гаран модо ябажа, Ехэ-Уула сомондо хүрэжэ ерэбэбди.

Ехэ-Уула сомон 1923 ондо байгуулагдаһан. Энэ сомон аймаг доторхи томо сомонуудай нэгэниинь. Сомоной түб Ехэ-Уула нютагта КПСС-эй XXII съездын нэрэмжэтэ нэгэдэл, Ехэ-Уула, Тоһон-Сэнгэн, Аршаанта сомонуудай ажахынуудай хоорондын машина-заһабарилгын мастерской, тоһоной болон хилээмэнэй заводууд, дунда һургуули, хүүгэдэй саад-ясли, больница, гостиница, соёлой байшан, библиотекэ, парикмахерска, фотографи, столово гэхэ мэтэ хуу бии. Сэхыень хэлэхэдэ, ажахын болон соёл гэгээрэлэй эмхи зургаануудтай, мүнөө үеын дүүрэн нюур шарайтай нютагдаа. Эндэхи ажалшад гол түлэб мал ажалайнгаа хажуугаар таряа, овощ таридаг байна. Малайнь тоо бүхыдөө 70.413 толгой, тэрэнэйнь 54 944 толгой тэхэ гү, али 79 процентнь нэгэдэлэй юм. Жэлдээ 2800 гектар газарта шэниисэ болон малай элдэб янзын тэжээлдэ хэрэглэгдэхэ ургамалнуудые тарижа, 600—1000 тонно шэниисэ гүрэндөө тушаадаг. Үнгэрһэн 1967 ондо нэгэдэлэй мүнгэн олзонь 1966 онойхиһоо 2,4 процентээр нэмэжэ, 2461,4 мянган түхэриг сэбэр олзо ороһон байна.

Ехэ-Уула сомондо орон доторoo мэдээжэ ажалай түрүүшүүл, Социалис ажалай баатар Гүндэсамбуу, Арадай Ехэ хуралай депутат Халтар болон бусад хүнүүд ажалладаг. Сомоной ажахын һалбаринуудта дээдэ, дунда мэргэжэлтэй 84 хүн ажаллана. Ехэ-Уула сомоной ажалшад оронойнгоо дүрбэдэхи табан жэлэй түрүүшын хахадые амжалтатайгаар дүүргээд, МНРП-гэй арбан табадахи съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхые оролдожо байнад. Бидэнэр сомоной ажахын хүгжэлтэтэй танилсаад байхадаа, хани нүхэднай зориһон хэрэгтээ хүрэхэнь дамжаггүй гэжэ ойлгообди.

Июлиин арбан долоон —айлшалалгымнай һүүлшын үдэр. Энэ үдэр бидэнэр Хүбсэгэл аймагай соёлой ордоной артистнууд болон уран һайханай бүлгэмдэ хабаадагшадтай хамтаран, һүүлшынхеэ концерт табиха байбабди. Һайн һайн номернуудаа шэлэн абажа, зарим номернуудые хамтаран гүйсэдхэхөөр программаяа найруулбабди.

Үдэшын долоон час. Соёлой ордондо хүн зон дүүрэн. Зал соо гал унтаржа, хүшэгын аргааханаар нээгдэхэдэ ород, монгол, буряад хубсаһатай нэгэдэмэл хоорой жарыжэ байхада, харагшад үни удаан альга ташан угтана. И. Дунаевскиин «Түрэл үргэн Эхэ оромни», Дармзагдын «Монгол һайхан орон», Г. Дадуевай «Буряад орон» гэдэг дуунуудые ород, монгол, буряад хэлэн дээрэ хоор зэдэлүүлнэ. Ширчиндорж Вл. Хусаев хоёрой «Хүрин хээр», С. Манжигеевэй зохёоһон «Энхэ тайбан», гэжэ дуу Д. Шалдушкеевагай, В. Наговицынай «Жолоошоной дууе» Е. Шабаковай дуулахада, харагшад баяраа мэдүүлэн, баглаа сэсэгүүдые барюулаа. Хамтын концерт хүтэлэгшэд З. Галсанова Гурдагва хоёр ород, монгол, буряад, молдаван, казах, уйгур дуу хатарай номернуудые удаа дараа соносхобод.

Улаан-Баатарта үнгэргэгдэһэн Монголой залуушуул болон студентнэрэй гурбадахи фестивалиин алтан медальда хүртэһэн аймагай типографиин наборщик Донсолмаа Мүрэн хотын хүгжэмэй һургуулиин багша Баасанжавай зохёоһон «Басаганай бодол» гэдэг дуу хангюурдажа, мүн энэ фестивалиин медальда хүртэһэн бүлэг хатаршад Базаржавай найруулһан «Уйгур хатар» гүйсэдхэжэ, нютагаархидаа баясуулба. Мүн манайхин молдован, буряад арадуудай хатарнуудые гүйсэдхэбэ. Концертынгээ түгэсхэлдэ эб найрамдал хүсэн юрөөгөөд, бултадаа Вано Мураделиин «Бухенвальдын дохёо» дуулаа һэмди.

Концертымнай һүүлээр аймагай ударидагшад, олониитын түлөөлэгшэд баярай бэшэг, хүндэлэлэй грамотануудые бидэндэ барюулжа, хоёр аха дүү оронуудай эбдэршэгүй хани барисаанай митинг болобо.

Октябрь һарада Хүбсэгэл аймагай искусствын хүдэлмэрилэгшэд, уран һайханай бүлгэмдэ хабаадагшад манай аймагта ерэжэ, өөһэдынгөө арадай уран бэлиг харуулха юм.

В. БИЛЬТАГУРОВ,
Түнхэнэй аймагай соёлой байшангай директор.

ХИЛЫН САА НАҺАА — РАДИО ТЕЛЕГРАФ ТЕЛЕФОН

Румыниин делегаци Прага ерэбэ

ПРАГА. (ТАСС). РКП-гэй ЦК-гай ...альна секретарь, Румыниин ...й Соведэй Түрүүлэгшэ Н. Чау... толгойлогшотой Румыниин ...ые Республикын партийно-гү... делегаци августын 15-да эндэ ...

«Кометээр» Ла-Манш хоолойе гаталдаг болохонь

...ДОН. (ТАСС). Темза мүрэн «Тауэр бридж» гэжэ хүүргэ ...эдэ үдэрнүүдтэ зогсоһон гоё «Кометэ» лондоно...хидай анхые ехээр татана. Хара далай ...тамаран таража аяншалга ...зуун һууритай, уһан доро эрье...тай советскэ корабль—Лон...мүнөө боложо байһан худалдаа ...вай-промышленна выставкын ...спонадуудай нэгэн болоно.

...шые гаталха пассажирнуу...рохын тулада Англиин «Эйра... гэжэ фирмэ «Кометые» худал...даба. «Кометэ» түргэнөөр ябаһ...таасa ехэтэй, найдамтай, тэ...эн ашаглахада хямдашаг сэн... дээрэһээ ашатай туһатай ...рмын түлөөлэгшэ онсолон ...һэн байна.

...равия» үшөө хэдэн иимэ суд...жэ үгэхэ захил СССР-тэ хэ...лэнтэй.

Американ сэрэгэйхидэй ...шалга таһалдуулагдаба

...КИО. ТАСС-ай корреспондент ...хов иигэжэ дамжуулна: оро...зар дээрэхи, США-гай сэрэгэй ...нууд болон түхеэрэлгэнүүдые ...лан «буферна зононуудые» гү, ...аюулгүйн бүһэлүүрнүүдые» ...ха газарай участок Японидо ...А-гай зээсэгтэ хүсэнүүдэй ко...мандa үгэхэһөө Японой прави...во арсаха баатай болоо. Энэ ...тухай Японой национальна ...управлениин түлөөлэгшын ...ые үндэһэ болгон Японой га... августын 15-да мэдээсээ.

Индиин бээ даанхай байдалые һайндэрлэлгэ

ДЕЛИ. ТАСС-ай корреспондент А. Обухов иигэжэ дамжуулна: Индиин ниислэл августын 15-да угаа баяртай хүхюутэй байба. Индиин бээ даанхай байдалтай болоһонһоо хойшонхи 21 жэлэй ойе Дели бүхы оронтоёо хамта һайндэрлөө.

Индиин гүрэнэй гимнын аялга зэдэлнэ, артиллерийскэ буудалгануудаар салют үгтэнэ, бэеэ даанхай Индиин туг 22-дохёо үргэн мандуулагдана. Энэ ёһолол национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй заншалнуудта, бэеэ даанхай хүгжэлтын замаар дабшахые эрмэлзэдэг энэдхэг арадай хэлбэришэгүй дура хүсэлэй батажалгада үнэн сэхэ байха уряатайгаар үнгэрөө...

Инди амгалан ёһоной, дэбжэлтын замаар дабшахаар хүсэд шиидэнги байна гээд ёһолол дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Индира Ганди онсолон тэмдэглээ. Өөһэдынгөө оронуудай хүгжэлтын үшөө шиидхэгдээгүй асуудалнуудта бүхы анхаралаа хоёр ороной хандуулха аргатай байхын тулада бэе бэедээ добтололсохогүй тухай хэлсээ баталхые Индира Ганди Пакистанда дурадхаа.

Үнгэрһэн хорин жэлэй турша соо ороной түйлаһан горитойхон амжалтануудые тэмдэглэхэдээ, политическэ ба экономическа бэеэ даанхай байдалаа бэхижүүлхын түлөө тэмсэл түгэсхэхын тулада бүхы хүсэ шадалаа зорюулхыень Индиин арадые премьер-министр уряалаа.

Дахяад „халуун зун“ болож байна

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Негрнүүдэй һуудаг газарнуудта шэнэ «расова буһалгаанай» боложо байһан ба полициин хүсэрхэлтэһөө хохидогшод тухай, «хуули гурим» эбдэлгэ тухай «сахилгаан» гэһэн тэмдэгтэй телеграммануд Холбоото Штадуудай элдэб нютагуудһаа үдэр бүхэндэ абтана.

Чикаго шадарай һууринуудта, томо индустриальна Кливлендэ, Нью-Йоркын заха булангуудай түлюур туйган гэр байрануудта, Пенсильвани, Арканзас, Висконсин, Миссури штадуудта һүүлэй үдэрнүүдтэ зэбүүрхэлгын хүдэлөөнүүд болоо.

Лос-Анджелесэй негрнүүдэй һуудаг уйдхарта район бологшо Уоттсэй негрнүүд гурбан жэл соо забһарлалга хэһэнэйнгээ һүүлээр һаяхан дахяад «восстани» хээ. Майамида президентын кандидадые республиканска партиин һунгажа байха үедэ городой үйлсэнүүдээр буугай һүрэлгэ Америкые ехээр сошордуулаа. Алишье ушарта өөһэдтэнь тэгшэ эрхэ олгохо, хүдэлмэригүйдэлгые, үлэсхэлэн байдал усадхаха эрилтэ негрнүүд хэдэг юм.

Негрнүүдэй асуудал шиидхэлгэдэ ондоогоор хандаха гэжэ Америкын түрүү үзэл баримталдаг хүнүүд эрилтэ хэдэг. «Газаашалга, хүдэлмэригүйдэлгэ, угаа муу муухай гэр байранууд» негрнүүдэй зэбсэгтэ тэмсэл хэлгын гол шалтагаануудынь болоно гээд Роберт Конот «Вашингтон пост» гэжэ газетэдэ толилһон статьянуудайнгаа нэгэн соо бэшэһэн байна.

Конституцяа танана

БОНН. (ТАСС). Боннско бундестагай баталан абаһан онсо хуулинуудай һүүлшынхинь—Баруун Германиин эрхэтэдэй телефонно хөөрэлдөө болон почтоор бэшэг абалсалгые хинан шалгадаг байха тухай хуулида ФРГ-гэй президент гар табяа. Гурбан һара болоод энэ хуули хүсэндөө орохо юм ха. Почтоор бэшэг абалсалгын, телефонно хөөрэлдөөнүүдэй нюуса байха тухай ФРГ-тэй конституциин дүримүүдые үгы хэһэн энэ хуули үнэндөө телеграфна хэрэгсэлнүүдые, почтоор холбоо хэлгые ашаглан, ороной бүхы эрхэтэдэй хойноһоо хинажа шалгажа байха эрхэ Баруун Германиин засагаархидта олгоно.

Боннско правительстватай урда тээнь баталагдаһан договорой ёһоор баруун гурбан гүрэн ФРГ-гэй газар тээрэ иимэ хиналта шалгалта хэдэг.

Франциин урда талын ойнууд соо түймэр болоно

ПАРИЖ. (ТАСС). Франциин урда талын хэдэ хэдэн районуудай ой соо гал түймэр боложо байнхай. «Монд» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, Антиба шадар болоһон ехэ түймэр 80 гектар талмай дээрэхи нарһадые шугы бургааһые усадхаа. Тэрэшэлэн Марсельһээ хойгуур, Бонсон шадар, бусад нютагуудта түймэр болоно.

Ханойе добтолбо

ХАНОЙ. (ТАСС). Августын 15-да нютагай сагаар 14 час 20 минутада Ханойдо агаарай тревого соносхогдоо.

ДРВ-гэй ниислэл дээгүүр ниидэһэн американска самолёдые агаарһаа хамгаалха частьнууд буудаа.

Вьетнамдахи дайн байлдаан, һунгалтын урда тээхи тэмсэл

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Арадай дурагүйтэлгые үүдхэһэн Вьетнамдахи дайн байлдаан республиканска партиин урдаа баридаг эгээн лэ томо зэбсэгынь болоно гээд американ элитэ шэнжэлэгшэд мэдэрнэ. Тэрэниие Никсон демократическа партида эсэргүүсээр хэрэглэхэ хүсэлэнтэй

Гэм хэлгын, гражданска «гуримгүй ябадалай» городуудта олон болого, мүнгэнэй сэнгэй уналга, Вьетнамдахи дайн байлдаан гэхэ зэргын тиимэ «гол асуудалнуудта» кампаниин үедэ республиканска парти түшэглэхэ гээд Никсонэй һунгалтын урда тээхи тэмсэлэй тактикые зохёохо комиссиин түрүүлэгшэ сенатор Тауэр мэдүүлһэн байна.

Президентын тушаалда демократическа партиһаа кандидат боложо магад вице-президент Хэмфри Джонсоной Вьетнамска политикатай орёолдонхой, тиимэһээ Никсондэ хилбараар булигдаха гээд шэнжэлэгшэ саашань бэшэнэ.

Мүнөө оройтоогүй ДРВ-е бомбодолго хүсэдөөр болюулхые, Вьетнамай асуудал амгалан ёһоор гуримшуулха зам Парииждахи хэлсээнэй үедэ сэбэрлэхыень президент Джонсониие Рестон уряалһан байха юм.

Демокрадууд харуултай ябадаг болоо

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Демократическа партиин съездын болохо үедэ Чикагода үймөөнэй боложо магад байһанда засагаархид «ёһотойгоор лэ бэлдэнэ» гээд США-гай юстициин министр Кларк мэдүүлээ. Президентые, энэ тушаалда орохые оролдогшодые харадаг нюуса албан аюулгүйе хангаха бүхы хэмжээнүүдые ниитэ дээрэнь бэелүүлгые хүтэлбэрилхэ. Полициин органуудай болон аюулгүйе сахиха агентнүүдэй ябуулгануудые тааралдуулха зорилго юстициин министрэй тусхай орлогшодо даалгагдаа гээд эндэ августын 15-да болоһон пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ, министр мэдүүлээ.

Индонезиин коммунистнууд арестовалагдана

ДЖАКАРТА. (ТАСС). Индонезиин Антара гэжэ тусхай агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Зүүн Явада 850 хүн—Индонезиин мүнөө хоригдоод байһан Коммунис партиин гэшүүд арестовалагдаа. Тэдэнэй дунда КПИ-гэй ЦК-гай 6 гэшүүн, Зүүн Явын провинциальна комитедэй зарим гэшүүд бии. КПИ-гэй «Гервани» гэжэ эхэнэрнүүдэй организациин түрүүлэгшэ Сукатно мүн лэ арестовалагдаһан байна.

Шэнэ түхэлэй нацистнууд ба профсоюзууд

БЕРЛИН. (ТАСС). Шэнэ түхэлэй нацис национал-демократическа парти (НДП) Баруун Германиин профсоюзуудта добтолго хэжэ ороо. Ороной томо монополинуудаар дэмжэгдэдэг энэ парти өөһэдынгөө зэргэдэ 6,5 миллион үлүүтэй хүниие нэгэдүүлдэг Баруун Германиин профсоюзуудай нэгэдэлые (ОПЗГ) можо болгохые элитээр уряалдаг болоо. Энээн тухай АДН агентствын корреспондент Ганноверһаа мэдээсэнэ.

Пентагоной ноён бомбодолго үргэлжэлүүлхые хүсэнэ

ВАШИНГТОН. (ТАСС). ДРВ-е бомбодолго болюулхаһаа США-гай правительство арсаа гэжэ августын 15-да болоһон пресс-конференци дээрэ США-гай оборонын министр Кларк Клиффорд дахяад лаблан хэлээ. Энэ гэмтэ политика болюулхые Вашингтоной хүтэлбэрилэгшэдэй нэтэрүүгээр хүсэдэггүй байһые зүбтүүлхын тулада ДРВ-гэй зүгһөө ямар нэгэн «дохёо» ороногүй гэһэн, юрын үндэһэ баримтагүй шалтаг тэрэ дурдаһан байна. Энээн дээрэһээ харахада, Вашингтоной хүтэлбэрилэгшэд зэрлиг бомбодолгонуудай абяан доро ДРВ-дэ «буулта хүүлхые» урда мэтэ оролдоһон зангаараа.

Урда Вьетнамдахи американ сэрэгүүдэй тоое тодорхойлһоной ёһоор, 549.500 хүн болгохо гэжэ США-гай һанаашалжа байһан тухай Пентагоной ноён соносхоо.

Парижда хирургическа шухаг операци хэгдээ

ПАРИЖ. (ТАСС). Парижда хирургическа шухаг, угаа орёо операци хэгдээ. Профессор Жан Бьенэмэ гэгшын хүтэлбэреэр бүлэг хирургнууд Тогын тосхондо дүшэн үдэрэй урда тээ түрэһэн, сиамска эхир басагадые «хоёр болгон һалгаагаа». Эхир үхибүүд ууса һүүжээрээ холболдонхой байшоо.

Операци дүрбэ үлүүтэй часай туршa соо үргэлжэлөө.

Рицос больницада ороо

ПАРИЖ. (ТАСС). Грециин поэт Яннис Рицос Афинын больницада эльгээгдээ гэжэ «Юманите» газетэ тусхай бэшэ мэдээсэлдэ түшэглэн августын 14-дэ бэшээ. Яннис Рицос 1967 оной апрелиин 21-һээ Ярос, Лерос гэжэ аралнуудта байгаа. Грецидэ, мүн хилын саана мэдээжэ болоһон уран зохёолшые сэрэгэй засагаархидай арестовалһан ушар олон хүн зоной дурые гутаагаа.

УРАН ЗУРААШЫН БЛОКНОДЬОО

Александра Сахаровская графическа гэхэ юм гү, шэрэ, карандашаар зураһан зурагуудаараа бүхы орон дотороо алдаршанхай. Буряадай аман зохёолой гайхамшаг бүтээл—«Абай Гэсэрэй» туужые зураглан харуулжа, арадайнгаа һанал бодол тоти мэргэнээр хадуун ойлгожо шадаха, хурса бэлигтэй байһанаараа онсо шалгарһан юм. Мүн бусадшье уран бүтээлнүүдынь бүхы республика дотор нилээд мэдээжэ болоһон, зоно хоорондын выставкэнүүдтэшье табигдаһан, шагнал, дипломдо хүртэһэн, магтуулһан байха.

Нүхэр А. Сахаровская томо зохёолнуудһаа гадна, юрэнхы ажабайдал тухай зураг, этюдүүдые олоор бүтээдэг, хүдөө гарахадаашье, хото соогуураа ябахадаашье, блокнодһоо хахасадаггүй...

Ингэжэ ажабайдал шэнжэлдэг, материалнуудые суглуулдаг юм.

А. Сахаровскаягай зурагууд: Буряадай драмын театрай сценэ дээрэ М. Горькиин «Васса Железнова» гэжэ зүжэгэй табигдажа байһан үе. 1. Наталиин рольдо—артистка Е. Санжимитипова. 2. Васса Железновагай — РСФСР-эй габьяата артистка М. Степанова.

ТААБАРИ

Үлэн нохой
Үүдэ һахяа.

(сүүргэ)

Шүүдэйн хүбүүд
Шүдэ һайнтай аад,
Ангайха амагүй.

(хюрөө)

Хайрангын оройдо
Хайлашагүй саһа ороо.

(үһэнэй сайха)

Балядай дархан
Барибал алдахагүй.

(хэбхээн)

Тэгшэхэнэй хүбүүн
Тэнгэридэ гараа.

(утаан)

Ушарһанаа хуу эдидэг аад,
Уһа саһанһаа айдаг.

(түймэр)

И. МАДАСОНОЙ
суглуулбариһаа.

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ УНШАГТЫ:

☒ Буряад зоной хатар тухай.
☒ **Элдэб һонин.**
☒ Япон арадай аман зохёолһоо.

ШЭХЭНЭЙ ШЭМЭГ НЮДЭНЭЙ ХУЖАР

АЯЛГА

ЁОХОР НААДАН... ЯГАРУУХАЙ

Ёохор наадан!.. Байза, энэ үдэшэ Улаан-Үдымнай соёлой болон амаралтын парк соо ёохор болохонь гэлсээ бэлэй. Үнэхөөрөөшье тиишэ ошожо, согтой дорюун буряад хүбүүд, басагадайнгаа ёохор хатаржа, бэе бэеэ енгэлжэ байжа дуулалдахыень шагнаха юм байна гэжэ шиидэбэб.

Теэдшье тэндэ Буряад ороноймнай зүг бүхэнһөө ерэһэн залуушуул бүгэдөөрэн шахуу суглараад, ёохор хатаржа туха сүлөөгүй байба. Сээжын оёорһоо ханхинан гараһан дуунай аялга зохидшоон үлгыдүүлхэдээ, наһатайшье боложо ябаһан хүн бэеэ барингүй, ёохорой дүхэригтэ орошоно. Яахаб даа. Залуу наһанай согтой хүхюун хаһа эрхэбэшэ һанагдана бшуу.

Гэбэшье ёохор наадanай талмайн газаа тээ үлэжэ түрисэлдэһэн зарим залуушуулые харахадам, нэгэл тиимэ таагүй шэнги болобо. Би тэдэнэрые зэмэлхэеэ огто һананагүйб. Һонирхоходом, тэдэнэр анха түрүүшынхеэ ёохор наадалсажа байһаар, хатар дуун хоёрой хүдэлсэдэ таарангүй, хүтэрэлдөөд ябаһан хүнүүдэй хүл гэшхээд, ээм мүрөөрөө нэшэлдээд—нэшэлдээд абаһан байгаа. Хажуудань зэргэлһэн нүхэрэйнгөө дурагүйлхэһэн шэнги харахадань аягүйрхэжэ, ёохорһоо гараха баатай болобо. Бараг даа, тэдэнэр заатагүй һурахал байха!

Үдэшын арбан час багта хүнүүд улам олоороо сугларжа, ёохор нааданшье бүри эршэтэй болобо. Аймаг, нютаг бүхэнэй аялга холисолдон, арад зоной баатар габьяа магтаһан симфони мэтэ хүнхинэн зэдэлшэбэ. Эгээл энэ үедэ буряад угсаатанаймнай ёһо заншалта дуунууд ханхинажа, арад зоной дундаршагүй бэлиг шадабари дэлбэрэн үзэгдэнэ.

II

Ажаглаад ябахада, мүнөө үеын зарим буряад хүбүүд, басагад хадаа угсаата зонойнгоо ёохор нааданай маяг шэнжые, гол түлэб удхые һайса ойлгодоггүй. Хэнэйшье мэдэхээр, ёохор наадан гээшэмнай олон янзын хатарнуудһаа бүридэнэ бшуу. Хатар бүхэн бэе бэедээ тон адлирхуу байдаггүй, хүдэлсэнгөө талаар солгёо дошхон гү, али намдуу зүйлнүүд дайралдадаг. Хатар нааданай бүхы нюуса, үндэһэн баялиг болбол нютаг нютагай ёһо гуримһаа, хүн зонойнь абари зан болон маяг гуримһаа дууһан дулдыдана. Бэеын хүдэлсэ, дуунайнь үгэнүүд адлирхуу аад, харин аялга хухалгань онсо өөрын илгаатай байдаг.

Гушаад онуудаар манай буряад нютагуудта «Фордзон», һүүлээрнь «Колесный» тракторнууд анха түрүүшынхеэ ерэжэ, улад зонине нилээд гайхуулһан, хүлгүүлһэн байха. Хэр угһаа модон анзаһаар газараа хахалжа, ороо һо таряагаа гараараа тарижа байһан хүдөөгэйхидэй гайхалдахашье буруугүй һэн.

Уданшьегүй тракторай оньһые танижа, хүдөө талынгаа хүрьһэ урбуулжа, таряан далай долгитуулжа захалхадаа, буряад арад баяр баясхалангаа барижа шадаагүй, «түмэр агтаяа» магтан дуунуудые зохёогоод, ёохор наадан дээрэ дуулажа захалба. Тэрэ гэһэнһээ хойшо буряад нютагуудаарнай «Колесууха» гэжэ хатар наадан тараһан суутай.

Гадна гансашье трактор магтажа дууладаггүй, мүн шуран бэрхэ трактористые магтажа гү, али ...жалдаа амжалта түйлахыень юрөөжэ дууладаг.

«Айдуусай» гэжэ хатарһаа сортоотой хатар үгы гэжэ хэлсэдэг. Энэ хатарые гүйсэдхэхын тула хүнүүд нилээд тухашардаг. Ёохор нааданай ёһо гурим мэдэхэгүй заримашуул хүтэрэлдөөд ябаһан нүхэрэйнгөө хүлые гэшхэхээ гү, али ээм ташаагаараа хабисалдахаа һанадаг.

Дайнай үедэ, мүн дайнай һүүлээр «Комсомол» гэжэ тон шэнэ хатар наадан зохёогдожо, буряад нютагуудаар таран суурхуулба. Хоёр хоёроор гар гарһаа барилсаад, «Полька» хатар гүйсэдхэһэн мэтэ хойно хойноһоо ябаха зуураа, аятай зохидоор эрьелдээд эрьелдээд абаха юм.

Байгал далайдаа
Баржаар тамарая.
Хүбүүд, басагад,

Комсомол болоё!—гэжэ дуулахадань, бултадаа комсомолдо ороод, эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлхые уряална гэжэ ойлгонобди.

Мүүнь гэхэдэ, энэ шэнэ түхэлэй хатар хаа-яагуур нэбтэрүүлэгдээгүй. Хэрбээ табяад оной залуушуул тэрэниие һайса мэдэхэ һаа, харин мүнөө үеынхид тус хатар тухайда оройдоо юушье мэдэхэгүй байна.

«Осоо» хатар бултанһаа хүнгэн, дуулахадашье аятай зохид юм. «Осоо» наадан мүнөөшье һонёо буураагүй, ёохор нааданда дуратайшуулые хүлгүүлжэ байһаар.

Эрхүүгэй областиин Оһын голой нютагуудаар ябахада бүришье һонирхолтой. Ушар юуб гэхэдэ, хабарай тарилгын һүүлээр, үбһэндэ орохын урда тээ эндэхи залуушуул «Зөөхэй» наада хэдэг байна. Хэдэн нютагай хүбүүд, басагад сугларад, зөөхэй нааданай болзор гаргаад, бэлэдхэлэй хүдэлмэри эртэнһээ хэжэ эхилдэг. Хэрбээ энэ субботын үдэшэ Үбэсэдэ болохоор хараалагдаһан һаа, харин ерэхэ субботодо Үлеэдэ гү, али Хаһаада эмхидхэгдэхээр түхеэрэгдэнэ. Тиигэхын тула эдэбхитэд (2—3 хүн) айл бүхэндэ орожо, зөөхэй суглуулдаг. Зөөхэй үгэхэгүй айл байдаггүй.

Буряад арадаймнай ёохор наадан үнэхөөрөөшье олон янзын байдаг. «Ягаруухай», «Яхуусай», «Дэрбээшэн», «Мушхаралдаан» болон бусад олон хатарнууд маяг түхэлэйнгөө, удхынгаа талаар хэлэшэгүй баян, гоё һайханшье ааб даа.

III.

...Нютаг нютагай залуушуул тус тустаа горсадтаа суларaад лэ хатархые оролдодог. Энэньшье баһа зүйтэй. Ушар юуб гэхэдэ, Захааминай залуушуулай аялга агынхидтай гү, али Хэжэнгын аялга боохонойхидтой яг таарангүй бшуу. Долоо—найман дүхэриг боложо хатархадань, ёохоройнь талмай багадаад, олонхи хүнүүдынь хажуу тээ үлэшэхэ юм. Һонюуша заримашуулынь тад ондоо нютагайхидай (хэжэнгынхид боохонойхидой гү, али түнхэнэйхид агынхидай—хамаагүй) ёохорто орожо хатаралсахые, дуу аялгыень хадуужа абахые оролдоно.

Тушаалдаһан ёохорто ороод, эмхи гуримгүйгөөр найгаргахадамнай, жаалдамар, жэгтэй гоё ёохор наадан бэшэ, харин миин лэ һамаргаан болохоо һанашана. Жэшээнь, нэгэнэйнгээ дуулажа дүүргээгүй байхада, нүгөөдэнь тад ондоо дуу хангюурдажа захалшахал даа. Манай һанахада, ёохор наада эмхидхэхэ гү, али ударидажа байха тусхай хүн хэрэгтэй һэн ха.

Тон зүб. Зунай үедэ ёохор эмхидхэжэ, ударидажа байха тусхай хүн эндэ үнэхөөрөөшье хүдэлдэггүй. Субботын, воскресениин үдэшэнүүдтэ мянгаад шахуу хүбүүд, басагад суглардаг юм ха. Арба мүнгэнэй билет абаад, ёохорой талмайда ородог.

Миинтэ хэгдэдэггүй һэн хадаа, эндэ наада эмхидхэхэ, ударидаха хүн табигдаха ёһотой байгаа. Ёохор нааданай ёһо гурим мэдэхэгүй, анха түрүүшынхеэ ерэһэн хүнүүд ёохорто орохоо аягүйрхэнэ. «Одоошье даа ёохорто наадажа һурахаб» гэһэн этигэл найдабаритайгаар ерэһэн аад, тон хооһон һула ошоходонь, хэды шэнээн гомдолтой гээшэб.

Гансашье ёохор нааданда хатарха, дуу дуулаха бэшэ, харин забһарлалгын үедэ элдэб түхэлэй буряад наада эмхидхэхэдэ бүришье һонирхолтой байха һэн.

Мүнөө үеын залуушуулые ажаглан харахадаш, хүсэд хатарангүй, харин лэ дуу дуулахаа мэдэнэ. Тиимэһээ угсаата зоноймнай заншалта хатар наадан түхэл маягайнгаа талаар һонигүй шэнгеэр харгданашье. Эгээл энэ үедэ ёохорой элдэб янзын илгаае, олон янзын хүдэлсэнүүдые тайл... ойлгуулха, харуулха хүн з... хэ бэшэ хэрэгтэй болон... Үнгэржэ ерэхэдээ, залуу... мнай олонхинь ёохорой ду... үгэнүүдые мэдэдэггүй, т... тушаалдаһан юумэн ту... гюурдашанал даа.

— Ёохор наада удари... хай методист бии аад... хэлэ мэдэхэгүй байхадаа ю... шадахаб. Удангүй ажаһа... гаража ошохо баатай болоо... — гэжэ Улаан-Үдын соёло... амаралтын паркын д... Александра Семеновна ... хэлэбэ.

Бүхы республика доторна... мэдэхэ, шадаха гансашье ... доогүй юм гү? Үнөөхи арба... гэтэ биледүүдые шалгадаг ... тэйшье мүртэйгөөр хөөр... аргагүй. Хүнүүдые аманд... хысоо тэдэнэй хараахыеш... най залуу ябахада за... иимэ байгаагүй юм» гэжэ... гэмэрэлдэхыень шагнаха... магүйдэмөөр. Ёохор наада... маг нугалбари, баялигые ... мэдэхэ, хатархадаа, мүн д... даашье бэрхэ хүн олдо... харин мүнөө үеын залуу... үгэ хүүрээ ойлголсодоггү... һээ ажалда абтангүй бу... байна. Тиихэдээ яаха бол... шэбибди?

Ёохорой бүхы нюуса ... тайлбарилһан ном үни хада... дэһэн аад, мүнөө болотор ... дэнгүй, республикын арада... чествын байшангай ханза ... раатай хэбтэнэ.

Нигээд лэ зумнай мүнө... рөөшье һаа, баһа дахин ... ерэхэ, хатар нааданай сог... рюун яалга зэдэлхэ!

«Бидэ урдань хэды гоё... рагша һэмбибди. Харин м... залуушуул бултыень ма... юм» гэжэ һэнгэргүйгөөр ... зантайбди. Эндэ өөһэдөө ... бди. Ургажа ябаа залуу ... энэ асуудалаар хэды һ... һанал сэдьхэлээ хүдэлгөө... аха нүхэдһөө туһатай зүбш... бари, һургаал абаха аргаг... рэһээ абяагүйхэн ябадаг г... Сэхыень хэлэхэдэ, ёохор ... тухай бодожо үзэхөөр боло...

М. ОСОД...

АЛТАН ТҮРЭ

Павел Павлович Мавра Даниловна хоёр гэр бүлэ боложо, гал гуламтаяа нэгэдхэн, 50 жэл соо ашатай жаргалтай ажаһууһанайнгаа алтан түрые алдартайгаар ёһолбод. 50 жэлэй туршада ами нэгэтэ айлайхи, Красногоровтон гүүлэжэ һууһан үе соогоо эдэ хоёр нилээн олон юумэ үзөө. Нютагтаа колхозой тогтотор үри шэрээр дарагдаһан үмсын ядуухан айлайхи байгаа. Баргажанай аймагай Шихтаан нютагта эмхидхэгдэһэн колхозой гэшүүд болон ероходоол, хамтын ажалай хабатай һайниие мэдэрэн, үхи хүбүүдээ үндылгэжэ, үнэр баян ажабайдалтай болоһон намтартай.

Эсэгэ Павел эхэ Мавра хоёрһоо гараһан гурбан хүбүүдынь барандаа эрдэмтэйнүүд. Аха хүбүүн Владимир модоной промышленностиин инженер, Красноярска хизаарта ажаллана. Удаадахинь Иннокентий — Баргажанай адагай загаһа-консервын комбинадай катер онгосын капитан, нүгөөдэ Александр хүбүүн баһал Баргажанай адагай рыбкоопой правлениин түрүү... орлогшо юм.

Павел үбгэн бүхы наһаяа түрэл колхозойнго... мэрндэ зорюулаа. Эдир залууһаа эхилээд, мори... хэжэ ябаһан хадаа, адуу моринһоо холодоогүй. ...шье 75 наһатай үбгэжөөлби гэдэггүй, совх... Шитхаанай отделенидэ моришон гэһэн хүндэтэ ... тай. Морёо хүллөөд лэ, поли дээрэ ажалладаг ... заторнуудта тоһо, керосин, уһа, түлеэ зөөжэ ... Үбэлэй үедэ баһал мори шаргаар һургааг, һа... рэжэ буулгадаг. Хэнһээшье дутуугүй шир... зандаа. Мавра Даниловна хуушанай ороод т... эхэнэрэй заншалта ажал — хилээмэ бариха хү... тэй колхоздо ходо ябаа.

Красногоровтоной айл бүлэ болоһоной 50 ... дарта ойн алтан түрэдэ аха дүүнэр, үхи хүб... гушанарынь бүгэдэ хамтаран, ашата аба тэдэ... хүндэтэйгөөр золгон ёһолбо. Ута наһатай, уд... галтай һуухыень хүсэжэ, буурал толгойтэ ... хоёройнгоо һайн һайхан юрөөлые абаһан байна.

Д. КОЛМА...

Баргажанай аймаг.

БОДОН ГАХАЙ УНААД...

Һаяшаг ГДР-эй урда зүгтэхи бүлэг ангуушадай агнаха үедэ гайхалтай һонин ушар тохёолдоһон байна. Ушарынь гэхэдэ, эндэ томо гэгшын бодон гахай буудуулжа шархатаад, үдхэн ожорһон шэрэнги соо хоргодожо үгы болоһон юм. Теэд уданшьегүй бэдэрэлгын эхилхэдэ, тэдэ ангуушадай нэгэнинь үнөөхи шархатаһан гахайтайгаа эгэс золголдошобо ха. Таһаан буруулхадаа, ангуушанаймнай буунь һомологдоогүй байба бшуу. Зүгөөр эндэ гэдэргээ сухарижа тэрьедэн арилха аргагүй, аюултай саг тулаба. Эгээл энэ үедэ үнөөхи ангуушамнай ехээр мэгдэнгүй шархатаһан бодон гахайнгаа галзуу мэтэ добтолон сэхэ урдаһаань гүйжэ ерэмсээрнь, шуран солбоноор ара нюрганданъ һурэжэ һуугаад, дуулдаагүй «аяншалга» хэһэн байна. Гэбэшье энэ аяншалгань үни удаан үргэлжэлөөгүй. Ангуушаниие һуулгаһан үнөөхи бодон гахайн тамир тэнхээнь һуларжа, үхэдхэн унаһан юм.

(«Труд» газетэһээ абтаба).

Япон онтохон

БЭЕ БЭЕЭ ОЙЛГОЛСОБО

Буддын дзэн мүргэлэй сүмэнүүдэй бандинар хоорондоо сэсэ буляалдадаг гуримтай һэн ха. Хэрбээ сүмэдэ һуудаг лама зайгуул бандитай сэсэ буляалдаад диилдэшоо һаа, зайгуул банди боложо тонилхо, харин илагша зайгуулынь тэрэ ламын орондо сүмэдэ үлэхэ зэргэтэй байгаа.

Буддын нэгэ дугантай хажуу-да Рокубэй гэжэ нэрэтэй хүн эдеэнэй ногоо наймаалдаг жаахан дэлгүүртэй байһан гэхэ. Нэгэтэ тэрэ дугангай шэрээтэ ламын холуур һуудаг үгэлгынгөө ээдтэ ошоһон үедэнь зайгуул банди ерээд, дуганда байһан тахилшада хандаба ха:

— Хаанаб шэрээтэтнай? Би тэрээнтэй сэсэ буляалдахам,—гэбэ.

«Шэрээтэ үгы, холо ошоол» гэжэ тахилшын харюусахада, тэрэ зайгуул этигэжэ үгэбэгүй.

— Шэрээтэтнай намтай сэсэ буляалдахаһаа айгаад, наашаа гаранагүй ха юм,—гэжэ банди дээрэлхүүгээр ёгтолбо.

Тахилша банди хоёрой хөөрэлдөө шагнаһан Рокубэй: «Ээ даа, энэ мухар толгойтын тархи соо ухаан үгы ха» гэжэ бодоод, дэлгүүрһээ гүйжэ гаран, зайгуул бандида хандаба:

— Шэрээтэ дугандаа үнэхөөрөө үгыл. Тэрэнэй орондо дид шэрээтэ тантай хөөрэлдэхэ,—гэбэ.

Тиигээд Рокубэй шэрээтын хубсаһа өөртөө углаад, гартаа эрхи бариба. Тэрэнэй үни сагай хиргагдаагүй һахалынь хартаганаан хамуур шэнгеэр барбайжа, нээрээшье һүртэй, гүн бодолтой хүнэй шэнжэ үзүүлхэдэл гэбэ. Дугангай дундахи табсан дээрэ тэрэнэй томоотойгоор дабшалан һуухыень харахада, буддын дзэн мүргэлые анха байгуулагша Дарума хутагтын дүрэ зурагые һануулна.

Зайгуул банди Рокубэйн урдаһаа хаража, нүгөө жабдан дээрэ һуугаад, эрхы долёобор хоёроо ниилүүлэн, түхэреэн сахариг болгон харуулба. Рокубэй юушье бодонгүй, урдаһаань хоёр гараа дэлгэн алдалба. Зайгуул банди бага зэргэ бодолгото болон, ганса хургаа ёдойлгоходонь, Рокубэй тэрэ дороо табан хургаа арбайлган харюусаба. Зайгуул мэгдэн, дээрэһээ абажа һанаа алдаад, гурбан хургаа ёдойлгоод, Рокубэйн урдаһаа хитүүшэгээр шэртэнэ. Нүгөөдэнь нюдэнэйнгөө зубхи урбуулаад, бандида дураа гутаһан, зэбүүрхэһэнэй тэмдэг үзүүлбэ.

— Илагдааб,—гэжэ тэбдэнгеэр банди шологошоод, орхимжо, банзалаа татаһаар яаралтай гаража тонилбо.

Дараань хэды хоноод байхада дугантай шэрээтэ бусажа ерээд, зайгуул бандиие яажа илаһан тухай Рокубэйн хөөрөө соносоод, энеэжэ эльгэ хатаһан гэлэй.

— Тэрэ зайгуул банди эрхы долёобор хоёроо хабсарган, сахариг болгоходоо, шинии ухаан бодол тоншье өөдэгүй гэһэн удхатай. Хоёр гараа дэлгэн алдалхадаа, тиимэ бэшэ, ухаан бодолни уһан далай мэтэ үргэн гэһэн удхатайгаар харюусааш. Ганса хургаа ёдойлгоходоо, ши өөрынгөө тухай юу хэлэхэбши гэжэ тэрэ банди асуугаа. Ши мэгдэнгүйгөөр тэрэ дороо табан хургаа урдаһаань харуулхадаа, буддын мүргэлтэнэй сахидаг «табан ёһые»—амитаниие алаха, хулгай хэхэ, эмые эрьюулхэ, худал хэлэхэ, архи ууха ябадалые сээрлэхэ гэдэгые баримталдагби гээш. Гурбан хургаа ёдойлгоошонь, «гурбан түрэлөө»—үнгэрһэн, энэ байгаа, ерээдүй сагые яажа мэдэдэгыеш шамһаа ойлгожо абахаяа тэрэ банди хүсэһэн байгаа. Тиихэдэнь ши нюдөө барижа, зубхяа урбуулхадаа, хүнэй ухаан бодолой хараа гээшэ үнгэрһэн, одоогой, ерээдүйншье хэрэгые багтаан хараха шадалтай юм гэжэ ойлгуулааш. Тиимэһээл тэрэ зайгуул банди һэнэггүй диилдэжэ, һэегүй тонилоо бшуу,—гэжэ тэрэ болоһон ушарые дугантай шэрээтын тайлбарилһаниие шагнаад, Рокубэй хөөрэбэ.

— Хургаа сахариглахадань, шинии наймаан даншье өөдэгүй, жэжэ гээд намайе доромжолбо гэжэ ойлгооб. «Шолой банди дэмы салшааш, минии наймаан алда тэбэреэр дүүрэн бараатайл» гээд гараа алдалаалби. Тиихэдэмни тэрэшни ганса хургаа харуулаа. Нэгэниинь ямар сэнтэйб гэбэ ха юм гээд, би табан хургаа арбайлган, тус бүриинь үнэ табан зоос гэжэ тайлбарилааб. Харюудань золиг банди гурбан хургаа ёдойлгоод, гурбан зоосоор худалдыш гэбэ гэжэ ойлгоод, тиимэ хямдаар худалдаха тэнэгые шамдал банди хаанаһаа олохоб гээд дураа гутаһандаа, бандиин урдаһаа зубхяа урбуулаалби.

БААТАРА... ХҮШӨӨГ... ДЭРГЭД...

Манай заводэй хүдэлмэришэн байһан, Александр Матросовой баатаршалга дабтажа, Советскэ Союзай Герой болоһон С. Н. Орешковэй дурасхаалда ЛВРЗ-гэй соелой ба амаралтын парк соо бодхоогдоһон хүшөөгэй хажууда нэгэ үдэр соо хоёр дахин митинг болобо. Тэрэ митинг Сергей Орешковэй баатарай үхэлөөр унаһаар 25 жэлэй ойдо зорюулагдаа.

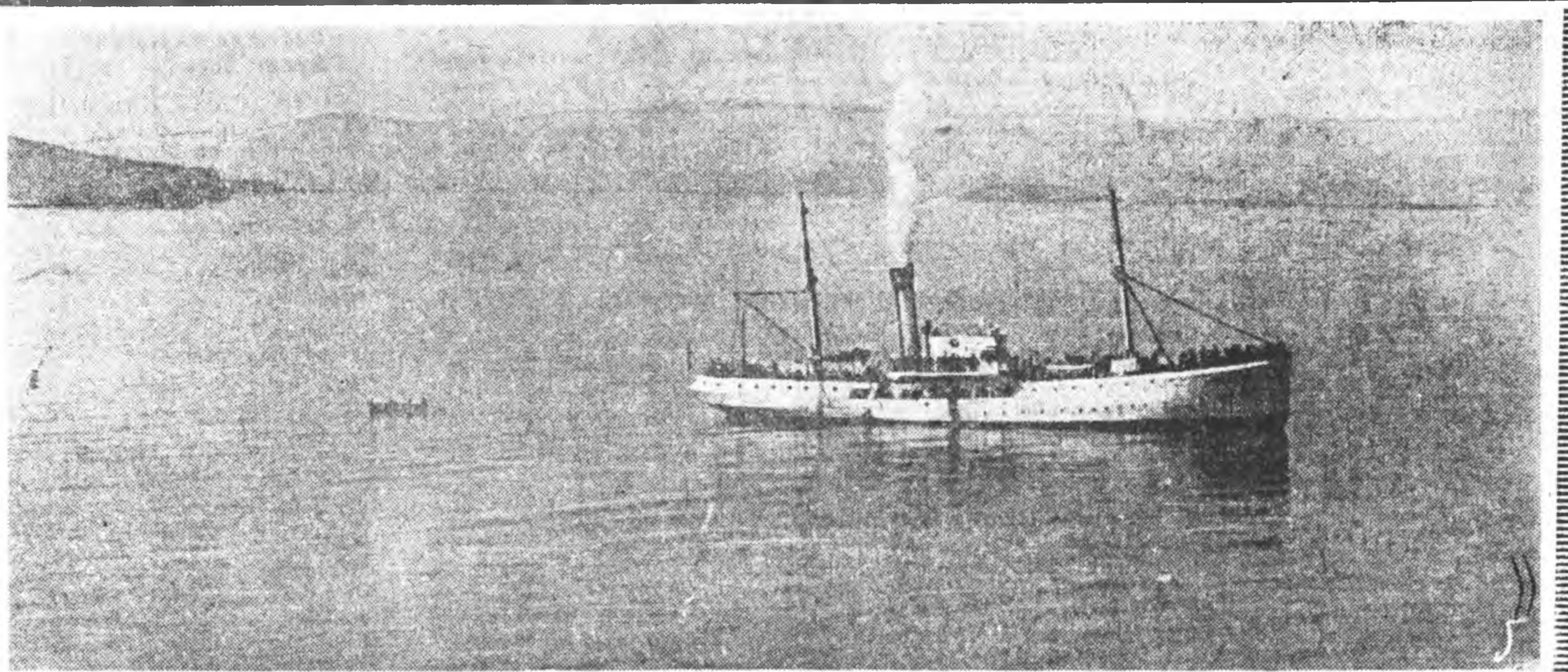
Үглөөгүүр эндэ пионернүүд сугларжа, комсомолой гэшүүн байһан аха нүхэрэйнгөө нангин дурасхаалые ёһолон, Коммунис партидаа, Комсомолдо, Эхэ орондоо үнэн сэхэ хүнүүд болохобди гэжэ тангариглаа.

Үдэшын 5 сагта заводой хүдэлмэришэд, залуушуул олоороо сугларба. Митинг дээрэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадалсаһан Ф. А. Абагаев, С. Орешковэй багынь нүхэр Н. И. Кузнецов (энэ нүхэрэй оролдолгоор локомотив-хабсаралгын цех соо Геройн булан эмхидхэгдэнхэй), В. А. Медведев гэгшэд үгэ хэлээ. Заводой үнинэй хүдэлмэришэн А. М. Троицкий 1941 он хүрэтэр комсомолец Сергей Орешковтэй хамта хүдэлһэн тухайдаа хөөрөө. Тэдэнэр сэрэгтэ хамта татагдаһан аа... дэнь хоёр тээшээ хахасаһан ...

ВЛКСМ-эй комитедэй гэшү... тер А. Белошапкин үгэ х... заводой комсомолой II кварт... түйлаһан ажалайнгаа бэлэ... ветскэ Союзай Герой С. Н. О... вэй дурасхаалда зорюулнаб... хэлээ.

Дизельнэ цехэй комсорг Г... лей С. Н. Орешковэй дура... хүндэлэлдэ 1961 онһоо хойшо... гэгдэдэг болоһон заншалта ... тын түүхэ тухай хөөрэжэ үг...

В. БОД...
ВЛКСМ-эй коми...
секретариин ор...

БАЙГАЛ ДЭЭРЭ. С. БАЛДУЕВАЙ фото.

150 ЖЭЛЭЙ СААДА ТЭЭ...

ГОМЕЛЬ. Хойникско районой «Борисовщина» совхозой бүлэг хүдэлмэришэд һубаг нүхэ малтажа байһаар «Франция. Бордо, 1812» гэжэ тобойсо һиилэгдэн бэшэгдэһэн шэл амһартатай юрэ бусын шэнгэн зүйл олоо. Энэ олдоһон шэнгэн зүйлөө дегустатораар шэнжэлхэдэнь, аяар 156 жэлэй саада тээ виноградай шүүһээр бүйлүүлагдаһан архи гэжэ элирүүлэгдээ юм. Теэд үглөөдэрынь улам гүнзэгырүүлжэ малтан гэһээнь, тэндэнь 1812 ондо бүйлүүлагдаһан үшөө дала гаран тиимэ гурбан литрэй багтаамжатай шэл амһартатай архи олдобо.

Эндэ олдоһон үнинэй француззска архи хадаа Октябриин хубисхалай үеэр тарьелхэдээ нэгэ баянай нюуһан гэжэ мүнөө тодорхойлогдобо.

(«Труд» газетэһээ абтаба).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Ленинскэ ёһоор хүтэлбэрилхэ» гэһэн түрүү бэшэг. «Ургаса хураалгада бэлэн гүт?» гэһэн гаршаг доро интервью. «Бидэнэр амяарлан хураахабди» гэһэн Н. Ивановой статья. ТАСС-ай шухала мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Партийна ажабайдал» гэһэн гаршаг... И. Дунаевай статья. «Хүдэл...шэн хүнэй зол жаргал» гэһ... Радченкын очерк. Улаан-Үд... ветскэ районой үйлэдбэриин ... рүүшүүлэй зүблөөнһөө ай... материал.

Гурбадахи хуудаһанда: «... —социалис обществодо» ... АПН-эй материал. Дэлхэйн һ...

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «...ботний огонёк».

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУД...

Манай адрес, телефонуу...

г. УЛАН-УДЭ. ул. Ленина. 35. Телефоны: редактора—54-..., приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. редактора ... 62-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секретаря—66-... отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—64-... 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышленности ... строительства—61-35, советского строительства и быта—69-... культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-81, ... формации—34-05, общественная приёмная—56-62, машин... бюро—57-63, фотолаборатория—33-61.

Гор. Улан-Удэ типография Управления по печати при Со...вете Министров БурАССР.

Н-01814. Зак. № 816.